Бугун республикамиз пойтахтида

МЕХАНИЗАЦИЯ «АКАДЕМИЯСИ»

Оққўрғон райони хўжаликларини пахтачилик механизациясининг «академияси» деб айтишади. Чиндан ҳам, бу райондаги хўжаликларда «оқ олтин» дурдонасининг асосий қисми «зангори кема»лар ёрдамида териб олинади.

Бугун

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ КЎРГАЗМАСИДА ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКДА ОЛИБ БОРАЁТГАН УЛУҒВОР ИШЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН КЎРГАЗМА ТАШКИЛ ҚИЛИНДИ.

Унда район хўжаликларининг кейинги ўн йил мобайнида қишлоқ хўжалигига фан ютуқларини жорий этишда қўлга киритган муваффақиятлари акс этган.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 277 (2261). ЧОРШАНБА 28 НОЯБРЬ 1973 й.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Экскаватор заводининг илғор йиғувчи слесарларидан Р. Эмонқулов ва Н. Папирлар ойлик топшириқларини 150 процентга етказиб бажаряптилар.

Ю. Бутусов фотоси.

Дўстлик жамиятида

Ҳиндистонлик меҳмонлар

Шу кунларда республикамизда қўшни ва дўст мамлакат — Ҳиндистон Республикасидан келган бир группа кишилар меҳмон бўлиб туришибди. Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа боғлаш Ўзбекистон жамиятида ана шу меҳмонлар билан учрашув бўлиб ўтди. Делегация бошлиғи Сатендра Нат Рай учрашувда гапириб, бундай деди:

— Биз кўпгина мамлакатларда бўлганмиз. Лекин ҳамма жойда ҳам сизнинг ажойиб мамлакатингизчалик самимий кутиб олишган эмас. Сизнинг дўстлик жамиятингиз Ҳиндистон билан маданий алоқаларни мустаҳкамлаш мақсадида катта ишлар олиб бормоқда. Бу тадбирлар икки мамлакат халқларини тинчлик ва дўстлик сари чорлайди. Совет Ўзбекистони республикаси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги яқинлашмоқда. Сизнинг ўлкангизда эришилган ютуқлар билан ҳинд халқини яқиндан таништириш ғоятда мароқли бўлади.

Ленин ғоялари тантанаси

— Гуллаётган Ўзбекистон республикаси бизда жуда катта таассурот қолдирди. Ўлкангиз чиндан ҳам гуллаб яшнаяпти. Биз, кубаликлар бу ерда Ленин ғоялари тантана қилганлигининг гувоҳи бўлдик.

Кубадаги Халқлар ўртасидаги дўстлик институтининг ходими Хосе Кинтер дўстлик жамиятида бўлган учрашувда ана шуларни гапирди.

— Институтимиз бундан уч йил муқаддам — улуғ В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги муносабати билан ташкил қилинган эди,— деди у.— Маърифат масканининг очилиши икки мамлакат халқлари дўстлиги тарихида муқаддима бўлиб қолди. Биз Совет Иттифоқи мамлакати ва унинг кўпмиллатли халқлари ҳаётига доир жуда кўп саналарни нишонлаб боряпмиз. Ана шу тадбирлар дўстлигимиз умри боқийлигидан дарак беради.

Мен ва ҳамроҳларим Ўзбекистон Республикасига қилган сафаримиздан бехад ҳурсанд бўлдик.

1973 Беш йиллик: ҳал қилувчи йил меҳнат вахтаси

КАМ МАБЛАҒ САРФЛАБ КЎПЛАБ, СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРАЙЛИК!

Мажбурият ҳисобига

Республика ёғочни қайта ишлаш Бош бошқармасига қарашли ойна-мебель фабрикаси Ўрта Осиёда шу турдаги ягона корхонадир. У мебель фирмалари, фабрикаларини зарур бўлган ойна маҳсулотлари билан таъминлайди.

Юксак унум билан зарбдорларча ишлаётган корхона меҳнатчилари ҳал қилувчи йил план топшириқларини муддатидан бир ой олдин адо этишга сўз берган эдилар. Ваъда вафоси билан, дейди халқимиз. Бу ҳикматга амалий иш билан жавоб бераётган ишчиларнинг йил бошидан буён ўз буюртмачиларига етказиб берган ойна маҳсулотлари 2 миллион 100 минг сўмликка яқинлашиб қолди. Бу, программада белгиланганидан қарийб 70 минг сўмлик ортиқ демакдир.

Хўш, коллектив муваффақиятининг сири нимада? Бу саволга фабрика директори К. Имомбердиев шундай жавоб берди.

— Авваллари ойналарни керакли катталикда кесиш, уларнинг четларини силлиқлаб, зиҳ чиқариш, сирлаш ишлари қўлда бажарилар эди. Оғир участкалардаги юмушларни бундай аҳволда амалга оширилиши маҳсулотни кам тайёрлашдан ташқари, уларнинг сифатига ҳам путур етказарди. Ҳал қилувчи йилдан бошлаб, асосий ишлаб чиқариш участкаларида «вакуум» универсаль станокларини ўрнатдик. Бу «ақлли» машиналар ёрдамида хом ашёни тайёр маҳсулот ҳолига келгунча бўлган юмушларнинг 90 процентга яқини адо этилади.

Корхонада меҳнат беллашувини кўнгилдагидек ташкил этиш ҳам ютуқлар гарови бўлиб хизмат қилмоқда. Бу ерда ҳар бир ишчи, инженер-техник ходим ўз зиммасига шахсий мажбурият олган. Фабрика партия бюроси касаба союз ташкилоти активлари билан биргаликда беллашув шартларини мунтазам якунлаб илғорларни рағбатлантириб боради. Л. Мадалиева, И. Чеҳов, З. Ҳакимова, Б. Халилов сингари ўнлаб ишчилар якка тартибдаги социалистик мусобақанинг ғолиблари бўляптилар. Кунлик нормаларини бир ярим бараваргача етказиб ўринлаётган бу меҳнат пешқадамлари ҳозир янги йил шахсий планларини бажариш арафасида турибтилар.

Муваффақият даъвати

Бугун

Тахиатош шаҳрида барпо этилаётган гуруч заводида дон маҳсулотларини қуритиш учун мўлжалланган иссиқлик системасини монтаж қилишга киришилди. Бу юмушни бажаришда ишлатиладиган жиҳозларни пойтахтимиздаги республика тайёрлаш министрлигига қарашли ремонт-механика заводи коллективи тайёрлади.

Социалистик мусобақани авж олдираётган ремонтчилар коллективи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили маҳсулот реализацияси топшириғини муддатидан бир ярим ой илгари адо этдилар. 1972 йилнинг шу даврига нисбатан, ишлаб чиқариш ҳажми етти процент зиёд ўсди.

Ҳозир корхонада янги тайёрлов цехи бунёд этиляпти. Замонавий техника воситалари билан жиҳозланадиган бу қўшимча қувват ишга тушгач, заводда маҳсулот ишлаб чиқариш кескин ортади.

Завод мутахассислари тайёрлаш системасига қарашли корхоналар катта ҳажмдаги буюртмаларини бажариб, уларга ремонт ишларида қўлланиладиган кўплаб стандарт бўлмаган мослама ва жиҳозларни етказиб беришмоқда. Дон маҳсулотларини қабул қилиб олиш ва юклаш бункерлари, вентиляция мосламалари, жиҳозлар ремонти учун эҳтиёт қисмлар ва бошқалар шулар жумласидан.

Бу ойда корхона меҳнатчилари Бекободда дон қабул қилиш янги омборхонасини ишга туширдилар. Чигириқ посёлкасида ҳам худди ана шундай омборхона барпо этилмоқда.

Коллектив эришган меҳнат ғалабаси социалистик мусобақанинг яхши йўлга қўйилганлиги натижасидир. Кунлик топшириқларни тез ва сифатли бажараётган В. Кузьмин, Ю. Силачев, К. Шибкип, Р. Лапин ва бошқа илғорлар ўз касбдошларига намуна бўлаётир.

Меҳнат ғалабаси ҳақидаги рапортга ёруғ юз билан имзо чеккан завод коллективи ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, йил охиригача планга қўшимча 70 минг сўмлик маҳсулот билан буюртмачиларни хушнуд этишга аҳд қилди. Шундай қилиб, заводда маҳсулот ҳажми ўтган йилга нисбатан бу йил ўн процентга яқин ортади.

Дўст мамлакат буюртмаси

Пойтахтимиздаги ўнлаб саноат корхоналари коллективлари дўст мамлакат — Ҳиндистон республикаси буюртмаларини ўз вақтида бажариб бермоқдалар. Юзлаб қишлоқ хўжалик машиналари, электр асбоб-ускуналари, тўқимачилик машиналари бу мамлакатга етказиб берилди. «Подъёмник» заводи маҳсулотлари ҳам Ҳиндистон саноат корхоналарида ишлаб турибди.

Бугун

ЗАВОД КОЛЛЕКТИВИ ҚУДРАТЛИ КРАНЛАРНИНГ ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРИ КАТТА ПАРТИЯСИНИ ДЎСТЛАР АДРЕСИГА ЮБОРДИ.

Машинасозлар шу кунларда Германия Демократик Республикаси, Сурия, Миср Араб Республикаси учун мўлжалланган кўтарма кранларни тайёрламоқдалар.

Заводда поликлиника

Бугун

трактор заводи медицина-санитария қисмининг ходимлари заводнинг янги поликлиникасида беморларни қабул қила бошладилар. Поликлиника бир кунда 250 кишига хизмат қилишга мўлжалланган бўлиб, унда барча шарт-шароит муҳайё этилган.

Шуни айтиш керакки, янги поликлиника биноси тракторсозлар ва уларнинг оила аъзоларига медицина хизмати кўрсатишни яхшилашга қаратилган тадбирларнинг биринчи босқичидир, холос. Корхонани ижтимоий ривожлантириш планида заводда, бир йўла 500 кишига хизмат кўрсата оладиган поликлиника қуриш кўзда тутилган.

ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК МУШОИРАСИ

СССР ва Ҳиндистон ўртасида ривожланиб бораётган дўстлик алоқалари халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш ишига бебаҳо ҳисса қўшмоқда. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўшни ва дўст мамлакатга қилган сафари тинчлик ишининг яна бир ёрқин тантанасига айланди. Тарихий сафар бошланиши муносабати билан мухбиримиз СССР—Ҳиндистон дўстлик жамияти Ўзбекистон бўлими раиси, Ўзбекистон ССР Халқ шоираси, Жавоҳарлал Неру ва Нилуфар мукофотлари лауреати, шоира Зулфия билан суҳбатлашди.

— Ҳиндистон диёрининг кўп марта меҳмони бўлганман. Бу мамлакатнинг жуда кўп оддий кишилари билан қалбдан сўзлашиб, уларнинг дил сўзларини завқ билан тинглаганман. Уларнинг жаҳонда биринчи социализм мамлакатига нисбатан изҳор қилган дўстона ҳис-туйғуларидан, энг яхши тилакларидан илҳомланганман.

Халқлар ўртасида барқарор тинчликнинг атоқли ташаббускори Леонид Ильич Брежневнинг бу сафари ўз моҳияти билан қутлуғ ва шарафлидир.

Ҳинд халқи атоқли ленинчи, толмас курашчининг муборак зиёратини мунтазирлик билан кутди. Радио, матбуот ана шу интизорлик ҳақидаги хабарларни, минглаб оддий кишиларнинг қалб сўзларини бериб турди. Ҳиндистон Бош министри Индира Гандининг бу сафар муносабати билан совет журналистлари учун ўтказилган матбуот конференциясида айтган ушбу сўзлари ғоят мароқлидир:

«Бизнинг бахтимизга Ҳиндистон - Совет муносабатлари ҳамма вақт яхши бўлиб келди, ҳозир эса ҳар қачонгидан ҳам яхшироқ. Дўстлик яхши бир боғга ўхшайди, боғ эса тобора яшнаб, бўстонга айланиши ва кўпроқ мева бериши учун ҳамиша парваришга муҳтождир». Чиндан ҳам, Дўстлик боғи гуллаб яшнамоқда. Совет Иттифоқининг иқтисодий мадади билан бу ўлкада қатор замонавий йирик корхоналар бунёд этилмоқда. Улар ҳинд халқининг тараққиёти йўлида муҳим роль ўйнайди.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейи нишонланиш арафасида Ҳиндистонда эдим. Ўшанда ярим асрлик катта тўйимизга бағишланган шодиёналарда қатнашганман, ҳиндларнинг Ленин мамлакатига айтган сўзларидан қувонганман. Ўшанда Индира Ганди Москвадаги тантаналарга йўл олатуриб, Октябрь туфайли совет халқларининг порлоқ тақдири ҳақида ўз халқига бир олам ҳаяжон билан гапириб берган эди. Ҳинд халқи буюк Советлар диёрининг улуғ вакилини қучоқ очиб кутиб олганлиги дилларни ҳаяжонга тўлдириб юборди. Икки мамлакат вакилларининг ўзаро музокаралари совет ва ҳинд халқлари дўстлиги тарихида нурли саҳифа бўлиб қолади.

Инсонлар ўзаро алоқалар қилиш учун йўллар қурадилар. Бу — автомобиль, темир йўл, ҳаво ва сув йўлларидир. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг сафари ана шу йўлларнинг энг катта ва улкан магистрали — Тинчлик йўлидан ўтиб боряпти. Бутун жаҳон — тинчликсевар эллар ана шу тинчлик йўлига ҳавас билан боқмоқда.

Ҳиндистон узра дўстлик, тинчлик мушоираси давом этмоқда.

А. ПУЛАТОВ.

Бизнинг интервью

ЯНГИ ЎҚУВ ДАРГОҲИ

Бугун

«ЮНУСОБОД» МАССИВИДА ЯНГИ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ КОМПЛЕКСИ ҚУРИЛИШИ НИҲОЯСИГА ЕТКАЗИЛДИ. Янги ўқув юрти Совет Ўзбекистонига меҳмон бўлиб келадиган туристларга маиший хизмат кўрсатувчи кадрларни тайёрлаб чиқаради. Бу ерда йигит ва қизлар меҳмонхона юмушлари, пазандачилик ва маиший хизматнинг бир неча соҳалари бўйича ҳунар эгаллайдилар.

ПОДСТАНЦИЯ ИШГА ТУШДИ

Бугун

ТОШКЕНТ ТРАМВАЙ ВА ТРОЛЛЕЙБУС БОШҚАРМАСИ ҚУРУВЧИЛАРИ ВИСОКОВОЛЬТ МАССИВИДАГИ ЯНГИ ТРАМВАЙ ПАРКИДА ЭЛЕКТР ПОДСТАНЦИЯСИНИ ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРДИЛАР. Иншоот қуввати 3600 киловаттдан иборат. У 23-трамвай маршрутини электр қуввати билан таъминлай бошлади.

Қурувчилар «Ҳамза—Қўйлиқ» янги маршрути учун трамвай излари ётқизишни тезкорлик билан олиб бормоқдалар. Янги маршрутнинг умумий узунлиги 3 километр 400 метрдан иборат. Шунингдек, Қорақамиш массивини шаҳар маркази билан боғловчи янги трамвай маршрути қурилиши ҳам олиб борилмоқда. Унинг умумий узунлиги ўн ярим километрдан иборат.

Авиация заводида электрон-ҳисоблаш марказининг ишга тушганига бир йилга яқин вақт ўтди. Ҳисоблаш маркази коллективи ишлаб чиқаришнинг бошқариш ва уни назорат қилишда катта ҳажмдаги ишларни бажармоқда. Бу ерда оғир қўл меҳнатини талаб қилувчи иш жараёнлари, шу жумладан самолётларни йиғиш, деталларнинг ҳисоб-китоби, моддий техника таъминоти юмушлари электрон-техника ёрдамида ҳал қилинмоқда.

СУРАТДА: шу завод электрон-ҳисоблаш марказининг катта инженери Л. Екшина ва группа раҳбари Л. Симопулослар.

А. Горокрин фотоси. ЎзТАГ фотохроникаси.

Тонгги газеталарда

★ КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети Туркманистон колхозчиларини, совхозларининг ишчиларини, механизаторларини, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассисларини, шаҳарларнинг меҳнаткашларини, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларини — пахта учун курашда актив қатнашган кишиларнинг ҳаммасини меҳнатдаги катта ғалаба — социалистик мажбуриятлар бажарилиб, давлатга бир миллион тоннадан кўпроқ пахта сотилганлиги билан қизғин табриклайдилар.

★ 27 ноябрда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев Ҳиндистон Республикаси Президенти Варахагири Венката Гири ҳузурида бўлди ва у билан суҳбатлашди.

Самимий дўстона вазиятда ўтган суҳбат Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги муносабатларни муваффақиятли ривожлантириш масалаларига бағишланди.

★ Ҳиндистон Республикасининг Президенти Варахагири Венката Гири Президент саройида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми аъзоси Л. И. Брежнев шарафига нонушта зиёфат берди.

★ КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. А. Суслов кеча Вильнюсга келди.

ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК УЧУН

СОВЕТ ҲИНДИСТОН МУЗОКАРАЛАРИ

ДЕҲЛИ, 26 ноябрь. (ТАСС). Бугун КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев билан Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди ўртасида музокаралар бошланди.

И. Ганди Л. И. Брежневни ва у билан бирга келган ўртоқларни табриклади, Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга визити Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтди. И. Ганди ҳар икки томонни қизиқтирувчи халқаро проблемаларнинг ва СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги ўзаро муносабатларга доир масалаларнинг муҳокама қилиниши муҳим эканлигини таъкидлаб ўтди.

Л. И. Брежнев Ҳиндистонда шод-ҳуррамлик билан қабул қилганликлари учун Бош министрга ташаккур изҳор қилди. Дўстлик ва самимият руҳида ўтаётган музокаралар давомида Л. И. Брежнев Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Совет давлати ўтказаётган ленинча ташқи ва ички сиёсат принципларини умуман таърифлаб берди. Л. И. Брежнев КПСС XXIV съезди белгилаган программани амалга ошираётган совет халқининг катта ижодий фаолияти тўғрисида батафсил гапирди. Л. И. Брежнев ҳар иккала дўст давлат — СССР билан Ҳиндистон ўртасида қарор топган муносабатларни самимият билан таърифлаб берди ва бу муносабатлар келажакда янада мустаҳкамланади ва кенгаяди, деб ишонч билдирди.

Музокараларда Совет томонидан: КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети биринчи секретари Д. А. Кунаев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани Раиси Н. К. Байбаков, СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитети раиси С. А. Скачков, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС Бош директори Л. М. Замятин, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. М. Пегов, СССР элчиси В. Ф. Мальцев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг референти Е. М. Самотейкин, СССРнинг Ҳиндистондаги муваққат ишлар вакили В. К. Болдирев қатнашдилар.

Ҳиндистон томонидан: қишлоқ хўжалиги министри Фахриддин Али Аҳмад, ташқи ишлар министри Сардор Своран Сингх, планлаштириш министри Д. П. Дхар, ташқи ишлар давлат министри Сурендра Пал Сингх, Ҳиндистон Ташқи ишлар министрлиги ташқи ишлар бўйича секретари Кеваль Сингх, Бош министрнинг бош секретари П. Н. Дхар, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси К. Ш. Шелванкар иштирок этдилар.

Музокаралар давом эттирилади.

* * *

ДЕҲЛИ, 27 ноябрь. (ТАСС махсус мухбирлари). Президент саройида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев билан Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди ўртасида музокаралар бўлди.

Совет — Ҳиндистон ҳамкорлигини кучайтириш билан боғлиқ бўлган масалаларни ва халқаро аҳволнинг актуал масалаларини муҳокама қилиш давом эттирилди.

Музокаралар дўстона самимий вазиятда ўтмоқда.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ ШАРАФИГА

ДЕҲЛИ, 26 ноябрь. (ТАСС махсус мухбирлари). Ҳиндистон Республикаси Бош министри Индира Ганди бугун Президент саройида КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Совет томонидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети биринчи секретари Д. А. Кунаев, Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилаётган сафарида унга ҳамроҳ бўлиб келган бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Ҳиндистон томонидан министрлар кабинетининг аъзолари, Ҳиндистон Миллий конгресс партиясининг раҳбарлари, парламент депутатлари, Ҳиндистон пойтахти жамоатчилигининг намояндалари қатнашдилар.

Бош министр Индира Ганди зиёфатда нутқ сўзлади.

ИНДИРА ГАНДИ НУТҚИ

Бош секретарь жаноб олийлари!

Совет Иттифоқидан келган ҳурматли меҳмонлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Бош секретарь Л. И. Брежнев менинг таклифимни қабул қилиб ва бизнинг мамлакатимизга ташриф буюриш имкониятини топганлигидан ғоят хурсандмиз. Мен уни, шунингдек унинг муҳтарам шерикларини мана шу қадимий ўлкада, Совет Иттифоқининг энг яқин қўшниси бўлган ўлкада қизғин табриклайман. Бизлар Совет Иттифоқи билан асрлар бўйи кўп ва хилма-хил соҳаларда алоқада бўлиб келдик. Эндиликда бу алоқалар мустаҳкамланиб ва халқаро миқёсда фойдали омил бўлиб қолди ва бу алоқалар шу визит натижасида янада кўпроқ мустаҳкамланиши шубҳасиздир.

Бош секретарь жаноблари! Сизнинг бундан илгари қилган визитингиздан кейин ўтган йиллар мобайнида сизнинг номингиз ва шахсан ўзингиз халқимиз учун тобора таниш бўлиб қолди. Сизнинг шахсий юксак фазилатларингиз ва қишлоқ хўжалигидан бошлаб космосни тадқиқ қилишгача ҳамма соҳа-

(Охири иккинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ ШАРАФИГА

(Боши биринчи бетда).

ларда ўз мамлакатингизни мустаҳкамлашда ғоят катта роль ўйнаётганлигингиз бизга маълум. Ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга кўмаклашиш мақсадида кейинги вақтларда тинмай сарфлаган куч-ғайратингиз бутун дунёнинг эътиборини ўзига жалб этди. Биз ҳам сизнинг тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган, иккинчи Жаҳон урушидан кейин мерос бўлиб қолган баъзи кескин проблемаларни ҳал этишга ва кўпроқ умидбахш халқаро муҳитни яратишга кўмаклашган ташаббусларингизни ўз номимиздан табриклаймиз. Бундан ташқари кейинги ўн йил мобайнида Ҳиндистон — Совет муносабатларини мустаҳкамлашга кўмаклашган кўпгина муҳим совет қарорларини қабул этишда сизнинг шахсан бевосита иштирок этганлигингиз ва шу қарорларга илҳом бағишлаганлигингиз ҳам бизга маълум. Шунинг учун ҳам биз сизни нотаниш киши сифатида эмас, балки ғоят муҳтарам дўстимиз сифатида кутиб олмоқдамиз.

Совет Иттифоқини биз ҳурмат қиламиз ва у ташкил топган биринчи кунларданоқ биз ундан завқланиб келмоқдамиз. Улуғ Октябрь революцияси ва ундан илгари бошланган оммавий кураш бутун дунёда миллий озодлик ҳаракатига жуда чуқур таъсир кўрсатди.

Биз Улуғ Октябрь революциясини бутун инсоният учун янада порлоқ истиқбол сари тарихий бурилиш нуқтаси деб билдик. Бизнинг Ҳиндистондаги революция ўз йўли билан, алоҳида йўл билан борди. Лекин Совет Иттифоқи мустамлака халқларининг ва эндигина озод бўлган халқларнинг курашига ҳайрихоҳлик билан қараганлиги биринчи кунларданоқ аён эди. Шунга ўхшаш проблемаларга ва бошқа халқаро масалаларга ёндашишда бизнинг мамлакатларимиз бир-бирига монанд фикрда бўлдилар, ўртамиздаги ҳамжиҳатлик доираси эса борган сари кенгаяверди ва кенгайиб бормоқда. Ғояларнинг мана шу муштараклиги биз 1971 йилда тузган ва бизнинг ўзаро муносабатларимиз учун кенг пойдевор яратган шартномада ўз ифодасини топди. Бизнинг дўстлигимиз ҳам, бу шартнома ҳам бирон бир бошқа мамлакатга қарши қаратилган эмас; бу шартнома ер юзида тинчлик кучларини ва барқарорликни мустаҳкамлашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган ва шу йўсинда у таъсир кўрсатиб турибди.

Бизлар Ҳиндистонда феодализм ва мустамлакачилик ўтмишидан янги, социалистик жамиятга ўтишнинг узоқ даврини кечирмоқдамиз. Инсонни инсон эксплуатация қилишидан халос этиш, адолатни, бутун халқимиз учун тенг имкониятларни ва фароғатни таъминлашни биз ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик. Шундай кенг миқёсда туб ўзгартишларни амалга ошириш — жуда катта вазифа. Биз бошқа мамлакатларнинг тажрибасидан зарур бўлиб қолган тақдирда, фақат чекланган миқёсдагина фойдалана олишимиз мумкин бўлганлиги учун ҳам бу вазифа айниқса мураккабдир. Биз айнан шу йўлдан боришни истамаймиз ва амалда бунинг имконияти ҳам йўқ. Биз мерос қилиб олган шарт-шароитларнинг мураккаблиги ва бу проблемалардан ҳар бирининг миқёси кенглиги фақат реал вазиятгагина, биз ўзимиз учун энг қадрли деб билган нарсаларга ва ўз олдимизга қўйган мақсадгагина амал қилиб қандайдир бир янгиликни қидириб топишдан, тайёргарлик кўрмаган ҳолда иш бошлаш ва синаб кўришдан, олға томон ҳаракат қилишдан бошқа иложимиз йўқ. Мен айтиб ўтган социал ислоҳотларнинг энг муҳим хусусияти бизнинг қашшоқликни қандай бўлса ҳам бартараф этиш ва оқибат пировардида тамомила тугатиш йўлидаги интилишимиздан иборатдир. Бу эса ишлаб чиқарувчи кучларимизни кескин равишда кўпайтиришни ва экономикамизни модернизациялашни талаб қилиши табиийдир.

Бу вазифа бозор кучларининг эркин ўзаро ҳаракатигагина суянган тақдирда ҳал этилиши мумкин эмаслигини аввал бошданоқ билар эдик. Шунинг учун ҳам бизнинг бутун мамлакатимиз ўз давлат ҳокимияти органлари орқали иқтисодий тараққиёт иши учун тўла жавобгар бўлиши керак, деб ҳамиша ҳисоблаб келдик. Планлаштириш мана шу вазифани ҳал қилишнинг энг муҳим воситаси деб қабул қилинди. Чунки, биз планлаштиришдан Совет Иттифоқи ва бошқа мамлакатлар қанчалик таъсирчан фойдаланганликларини билар эдик. Ресурсларнинг адолат билан тақсимланишини ва тўғри жойлаштирилишини таъминлаш мақсадида саноатнинг энг муҳим тармоқлари, молия муассасалари, кейинги вақтларда эса ғалланинг улгуржи савдоси давлат назорати остига олинди. Мана шу принципларни назарда тутиб, биз ўз экономикамизнинг мустамлакачилик давридаги структурасини тамомила ўзгартирдик. Бизда қишлоқ хўжалиги ҳамон энг катта сектор бўлиб қолаверади. Аммо биз мустақилликни қўлга киритгандан кейин индустрлаштириш ва замонавий техника муваффақиятларини эгаллаш йўлида муҳим тараққиётга эришдик. Бизнинг мамлакатимизда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми уч баравардан зиёд, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш эса икки баравардан зиёд кўпайди.

Мен ўз ресурсларимизга суянишга имкон берадиган замонавий индустриал экономикани яратиш йўлидан олға қараб ҳаракат қилишимизда Ҳиндистон — Совет ҳамкорлиги кўрсатган бебаҳо ёрдам учун чуқур миннатдорчилигимизни изҳор қилишни истайман. Бизнинг планларимизда энг муҳим роль ўйнаган, аниқроқ қилиб айтганда, экономикамизнинг келажакдаги ўсишига кўп жиҳатдан боғлиқ металлургия, машинасозлик, нефть саноати ва электр энергия ишлаб чиқариш сингари саноатимизнинг асосий тармоқларини ўз ичига олган давлат сектори баҳраманд бўлаётганлиги Совет Иттифоқи бераётган шу ёрдамнинг алоҳида хусусиятидир. Бхилаи, Бокаро, Матхура ва бошқа қурилишлар ҳамкорлигимизнинг рамзи бўлиб қолди. Шу ҳамкорлик тўғрисида умуман гапирганда, Совет Иттифоқи бизнинг экономикамизни қайта қуриш ва ишлаб чиқарувчи кучларимиз қудратини ошириш учун ғоят зарур бўлиб қолган қайта қуриш ишига жуда муҳим ҳисса қўшди ва биз эндиликда шу туфайли ҳамкорлигимизни янада ривожлантириш ҳамда шундан кейин бўладиган савдо-сотиқ алоқаларини кенгайтириш учун янги имкониятларга эга бўлдик.

Ер юзидаги аҳвол халқимиз орзу-умидларини амалга ошириш суръатларига ва бу йўлда эришиладиган муваффақиятларнинг даражасига муқаррар таъсир кўрсатиб туради. Мана шуни тушунишимиз ва зўравонликка нисбатан традиция бўлиб қолган салбий муносабатимиз, шунингдек инсониятни ягона бир катта оила деб тасаввур қилишимиз — ташқи сиёсатимизнинг умумий принципларини белгилайди. Ғаразгўйлик мулоҳазалари ёки шовинистик уринишлардан ҳамиша холи бўлган ҳинд национализми ҳамма вақт халқаро миқёсда тинчлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилди. Мустақилликка эришмасдан туриб ҳеч қандай чинакам тинчлик ёки ҳамкорликка эришиш мумкин бўлмаганлиги учун ҳам биз мустамлака халқларининг озодлик йўлидаги курашини доимо қўллаб-қувватлаб келдик ва империализмга, жабр-зулм ҳамда ирқий камситишга қарши курашдик. Блокларга қўшилмаслик принципи бетарафликдан келиб чиқадиган бефарқликни эълон қилишни билдирмайди, балки фикр юритиш мустақиллигини билдиради. Биз кўп вақтлардан бери қўллаб-қувватлаётган тинч-тотув яшашнинг беш принципи ҳеч шубҳасиз жаҳон миқёсида ҳар қандай мустаҳкам ва соғлом тартибнинг негизи бўлмоғи керак.

Баъзи муҳим соҳаларда халқаро вазият ўзгарди. Совуқ уруш кескинлиги камайди ва биз Шарқи-жанубий ва ғарбий Осиёда узоқ вақт давом этган можаролар гарчи баъзи узилишлар билан бўлса ҳам яқин орада адолатли тарзда ҳал этилади, деб ишона оламиз. Блокларга қўшилмаган мамлакатларнинг яқинда Жазоирда бўлиб ўтган конференцияси инсониятнинг учдан икки қисми ҳали ҳам тоқат қилиб бўлмайдиган қашшоқлик шароитида яшаётганлигини яна бир марта эслатиб ўтди. Улар билан ер юзининг фароғатда яшаётган районлари ўртасидаги тафовут йилдан-йилга тобора кучаймоқда ва замонамизнинг проблемаларига ҳар қандай объектив баҳо берган тақдирда бу муқаррар фактни албатта ҳисобга олиш керак. Тинчликни сақлаб қолиш энг муҳим вазифадир. Лекин можароларнинг очиқдан-очиқ манбаи бўлиб қолаётган қашшоқлик ва тенгсизликни тугатиш йўлида таъсирчан халқаро ҳамкорлик ҳам худди шунчалик муҳим мақсаддир.

Биз ўзимиз яшаб турган Осиёда ва айниқса бизнинг бевосита қўшниларимиз билан муносабатларимизда тинчликни сақлаб қолиш ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш зарур эканлигини жуда яхши тушунамиз. Бундай ҳамкорлик тинчликни сақлаб қолишнинг қимматли воситасидир. Биз ўз сиёсатимизда худди мана шу мақсадни ўз олдимизга қўямиз. Бизга чегарадош бўлган барча мамлакатлар билан ҳам, шунингдек Осиёдаги бошқа мамлакатлар билан ҳам суверен тенглик асосида дўстона муносабатлар ўрнатишга интилмоқдамиз. Шунингдек биз барча мамлакатларимиз ўртасида эркин равишда ўзаро келишиб олинадиган ҳамма сон-саноқсиз формаларда ҳамкорлик қилиш экономикамизни мустаҳкамлайди, мамлакатларимизда турмуш даражасини яхшилашга олиб келади ва бизнинг мустақиллигимизни кўп даражада мустаҳкамлайди, деб ишонамиз.

Бош секретарь жаноблари, менингча энг муҳим деб ҳисобланган баъзи проблемаларгагина қисқача тўхталиб ўтдим. Фикрлашиб олишни давом эттириш учун шу кунларда биз яна бошқа имкониятларга ҳам эга бўламиз. Бизнинг дўстлигимиз ҳамжиҳатликка ва ўзаро ишончга асосланганадир. Бу дўстлик аввало тинчликдан, тинч мақсадларда кенг ҳамкорликни ривожлантиришдан манфаатдорлигимизнинг муштараклигига асосланганадир. Бутун инсониятнинг қарийб тўртдан бир қисмини ташкил қилган икки халқнинг муштарак манфаатдорлиги эса, жуда муҳим нарсадир. Бу шу халқлар учунгина эмас, бошқа барча халқлар учун ҳам муҳимдир. Сизнинг визитингиз ҳамкорлик руҳини ва бизнинг дўстлигимизни янада мустаҳкамлашига чуқур ишонаман.

Жаноб олийлари, хонимлар ва жаноблар, улуғ меҳмонимиз Леонид Ильич Брежнев жаноб олийларининг сиҳат-саломатлиги ва ишдаги муваффақиятлари учун, Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи улуғ халқлари ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик учун, бутун дунёда тинчлик учун қадаҳ кўтаришингизни илтимос қиламан!

* * *

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев жавоб нутқи сўзлади.

Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Бош министр жаноби олиялари!

Хонимлар ва жаноблар!

Азиз дўстлар!

Аввало, Сизларнинг мамлакатингизга келишга таклиф қилган Бош министр Индира Ганди бонуга, Ҳиндистон ҳукуматига ўзим билан бирга келган ўртоқлар номидан ва ўз номимдан миннатдорчилик билдиришга ижозат бергайсизлар. Биз бу таклифни зўр мамнуният билан қабул қилдик, чунки Ҳиндистон раҳбарларига, ҳинд халқига биз зўр ҳурмат-эҳтиром билан қараймиз, ҳамма соҳаларда биргаликда босиб ўтган дўстлик ва ҳамкорлик йўлини, тинч-тотув яшаш принципларининг ҳаётий кучидан яққол далолат берувчи йўлни юксак қадрлаймиз. Бу принциплар — ҳам Совет Иттифоқи, ҳам Ҳиндистон Республикаси ташқи сиёсатининг энг муҳим таркибий қисмидир.

Бу ерда Совет Иттифоқи тўғрисида, совет халқи ва унинг намояндалари ҳақида айтилган эзгу сўзлар учун, тинч меҳнатда, тинчликсевар ташқи сиёсатда бизнинг мамлакатимиз эришган муваффақиятларга берилган юксак баҳо учун раҳмат.

Сизларга шуни айта оламанки, совет кишилари ҳам яқин қўшнимиз ва дўстимиз бўлмиш Ҳиндистонга худди шундай эзгу ният билан қарамоқдалар. Буюк ҳинд халқи асрлар давомида жаҳон маданияти хазинасига нақадар кўп ҳисса қўшганлигини, ҳозирги Ҳиндистон иқтисодий ва социал тараққиёт соҳасида нақадар катта муваффақиятларга эришганлигини бизнинг мамлакатимиздаги кишилар яхши биладилар. Блокларга қўшилмаган мамлакатларнинг империализмга қарши, тинчликсеварлик ҳаракатида актив қатнашаётган суверен давлат ҳисобланувчи Ҳиндистон халқларнинг озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилиш ишига, планетамизда давлатлар ўртасида тинч, чинакам маданий муносабатларни қарор топтиришга қўшаётган катта ҳиссани ҳам совет кишилари қадрлайдилар.

Ҳиндистоннинг атоқли раҳбари — Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғи, муҳтарама дўстимиз Индира Ганди бону мамлакатингизнинг тараққийпарвар сиёсатини шакллантиришда ва уни ўтказишда ўйнаётган ролни ҳам Совет Иттифоқида муносиб равишда баҳоламоқдалар.

Тўғрисини айтсам, мен Ҳиндистонга яна келганлигимдан, Сизлар билан ва Ҳиндистоннинг бошқа давлат арбоблари билан мамлакатларимизни қизиқтирувчи кўпгина масалалар юзасидан батафсил музокаралар ўтказиш имконияти яратиб берилганлигидан хурсандман. Бу сафарги таклифни биз дўстона меҳмондўстликнинг бир намунаси дебгина эмас, шу билан бирга сизларнинг ҳукуматингиз иккала давлатимизнинг бахт-саодати йўлида, Осиё ва ва бутун дунёда мустаҳкам тинчлик манфаатлари йўлида Ҳиндистон — Совет ҳамкорлигига муҳим аҳамият бераётганининг далили деб ҳам биламиз.

Бу йил мен кўпгина мамлакатларнинг раҳбар давлат арбоблари билан ўтказилган учрашувлар ва музокараларда қатнашиш бахтига муяссар бўлдим. Ана шу учрашувларнинг ҳар бири Совет Иттифоқининг бошқа давлатлар билан муносабатларини ривожлантириш, халқларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш нуқтаи назаридан ўз қимматига эга эди. Бинобарин, мен йил тугаб бораётган ҳозирги пайтда дўст Ҳиндистонда визит билан меҳмон бўлиб турганлигимиздан зўр мамнуният туйғусига тўлиб-тошмоқдаман.

Биз бу визитга ғоят катта аҳамият бермоқдамиз. Сиз, Бош министр бону билан ва Сиз бошлиқ ҳукумат аъзолари билан сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий, маданий соҳаларда ҳамда давлатларимиз ва халқларимиз учун муҳим аҳамиятга эга бўлган бошқа соҳаларда алоқаларимизни янада кенгайтириш ва чуқурлаштириш тадбирларини муҳокама қилишни шу визитнинг энг муҳим мақсади деб биламиз.

Биз муҳим халқаро проблемалар хусусида фикрлашиб олишни ҳам кўнглимизга тугиб қўйганмиз. Мамлакатларимизни ўзаро қизиқтирувчи бундай проблемалар кўп, албатта.

Бизнинг замонамизда фан ва техника ютуқлари мамлакатларимиз ва қитъаларимиз ўртасидаги масофаларни қисқартирганлиги, уларни бир-бири билан яқинлаштирганлиги тўғрисида тез-тез гапирмоқдалар. Бу — тўғри гап, албатта. Аммо, шуниси ҳам тўғрики, фан-техника ютуқлари нақадар катта бўлмасин, уларнинг бир ўзи халқларни ҳақиқатан ҳам яқинлаштиришга кифоя қилмайди. Бундай қилиш учун дунёда тегишли сиёсий иқлимни ҳам вужудга келтириш лозим, халқаро кескинликни юмшатиш керак, инсоният ақл-идрокининг энг яхши меваларидан халқларни баҳраманд этишга имкон берувчи давлатлараро муносабатларни йўлга қўйиш ҳам зарур.

Зотан, шу жиҳатдан Совет — Ҳиндистон муносабатларининг мустақил Ҳиндистон яшаб келаётган чорак асрлик тажрибаси принципиал аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз. Халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги учун, агрессияга ва мустамлакачиликнинг ҳамма формаларига қарши кураш идеаллари турли ижтимоий системадаги давлатларнинг сиёсатига илҳом бериб турган бир шароитда қандай мустаҳкам, кўп қиррали дўстона алоқалар турли ижтимоий системаларга мансуб давлатларни бирлаштириши мумкинлигини Совет—Ҳиндистон муносабатлари тажрибаси яққол кўрсатиб турибди. Бу яхши намуна халқаро ҳаётга кенг миқёсда таъсир ўтказмоқда ва бундан буён янада кўпроқ таъсир ўтказишига биз аминмиз.

Ҳозирги вақтда Совет — Ҳиндистон муносабатлари барқарорлик ва ўзаро ишончнинг шундай бир поғонасига кўтарилдики, шунга таяниб биз узоқ йилларни мўлжаллаб келажакка назар ташлаш, ҳамкорлигимизнинг турли соҳаларида ана шу келажакни муайян даражада планлаштириш имкониятига эга бўлиб қолдик.

Тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Совет — Ҳиндистон Шартномаси — ғалаба қозонган социализмнинг биринчи мамлакати ва энг катта социализм мамлакати билан Осиёдаги энг йирик тинчликсевар давлат ўртасидаги Шартнома бунинг мустаҳкам негизи бўлиб хизмат қилади. Бу Шартнома икки томонлама муносабатларимизни ривожлантиришга жуда катта таъсир ўтказади. Шу билан бирга Шартнома жуда катта халқаро аҳамиятга ҳам эгадир. Унинг Осиёдаги бутун вазиятга самарали таъсир ўтказиши тобора равшан бўлиб қолмоқда.

Ҳурматли дўстлар! Халқлар ўртасида тинчлик — доимо ривожланиб борувчи жонли ишдир. Шу сабабли бу ишни доимо олға бостириш ва такомиллаштириш керак. Бу жиҳатдан олганда Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон халқлари бизнинг учрашувимиздан кўп нарсани кутмоқдалар, мамлакатларимиз ўртасида янада кўпроқ ҳамжиҳатлик ва мустаҳкам дўстлик ўрнатишга яхши хизмат қилувчи амалий қадамлар қўйишимизни кутмоқдалар, деб ўйлайман. Ҳинд ва совет халқларининг умидлари рўёбга чиқишига имоним комил эканлигини айтишга ижозат бергайсиз. Бизнинг дастлабки суҳбатларимиз холис ният, ҳамжиҳатлик ва яхши қўшниларга хос ҳамкорлик руҳида ўтганлигини мамнуният билан таъкидлашимиз мумкин.

Меҳмондўст мезбонларимиз — Ҳиндистон Республикасининг Президенти Варахагири Венката Гири жанобларининг, Бош министр Индира Ганди бонунинг сиҳат-саломатликлари учун, буюк ҳинд халқининг муваффақиятлари ва равнақи учун, Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги бузилмас дўстлик учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсизлар.

* * *

Индира Ганди билан Л. И. Брежнев нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

Зиёфатдан кейин катта концерт берилди.

ҲИНДИСТОН ДИЁРИДАГИ САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

ДЕҲЛИ, 26 ноябрь. (ТАСС мухбирлари). Расмий дўстлик визити билан бугун Ҳиндистонга келган КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежневни Ҳиндистон пойтахти бениҳоя шоду хуррамлик ва самимият билан кутиб олди.

Ўн минглаб кишилар Улуғ Октябрь мамлакатининг вакилини Палам аэропортидан Президентнинг «Раштрапати бхаван» саройига бориладиган бутун 17 километрли йўл бўйлаб қизғин табриклаб турди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг келиши шарафига махсус қурилган беш юздан ортиқ арк янги очилган гуллар шодаси билан безатиб қўйилди. «Тинчлик учун оташин курашчи, ҳинд халқининг самимий дўстини табриклаймиз!», «Яшасин Ҳиндистон — Совет дўстлиги», «Дўст совет халқи билан ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлаймиз»! деган сўзлар ҳинд, рус, инглиз тилларида ёзилган транспарантларнинг сон-саноғи йўқ. Ҳамма жойда Л. И. Брежнев портретларига кўзингиз тушади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретарига ишчилар, хизматчилар, деҳқонлар, студентлар пешвоз чиқишди. Уларнинг кўпчилиги қўшни Уттар-Прадеш, Харнана, Ражастхан, Панжоб штатларидан атайлаб келишган. «Совет раҳбарига ўзимизнинг ҳиндча «намасте» сўзини айтиш учун мен узоқ йўл босиб келдим», —дейди оқ салли қария. Гурприт Сингх исмли бу киши ишчилар вакилидир. У Деҳлига аввал ҳам кўп марталаб келган. «Аммо, мен — дейди у, Деҳлини ҳеч қачон бу қадар кўркам қиёфада кўрмаган эдим. Дарҳақиқат, биз, ҳиндилар учун бугун — байрам, қалин ва самимий дўстимиз билан учрашув байрами».

Мўйсафиднинг қўлидаги чиройли плакатга «Матхура — руслар билан дўстликнинг янги тимсоли!» деган сўзлар ёзилган. «Мен ўзим мавсумий ишчиман, — деб ҳикоя қилади Рагхунатх Бхатия, — ўзим туғилиб ўсган Матхура шаҳри яқинида кўпинча иш қидириб юришимга тўғри келар эди. Шаҳримизда Ҳиндистондаги энг катта нефтни қайта ишлаш заводи қурилишини эшитганимизда қувончимиз ичимизга сиғмай кетди. Бу корхонани қуришда ҳам совет кишилари ёрдам бермоқдалар. Чунки энди менга ўхшаш минглаб кишилар ҳам ишонса бўладиган доимий иш билан таъминланади. Шу боисдан ҳам мен бугун Ҳиндистонни равнақ топувчи ва бахтиёр мамлакатга айлантириш учун кўп иш қилган мамлакат вакилига кўпдан-кўп раҳмат айтиш учун бугун Деҳлига келдим».

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев визитини Ҳиндистоннинг бутун матбуоти табрикламоқда. Газеталар шу буюк воқеага бағишлаб махсус иловалар чиқармоқда. Таниқли жамоат ва сиёсий арбоблар, парламент депутатлари, ҳукумат аъзолари ўз мақолаларида Л. И. Брежневнинг Индира Ганди билан ўтказаётган музокаралари Ҳиндистон — Совет муносабатларини кучайтириш, халқлар тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш учун жуда катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидламоқдалар.

«КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг визитини тарихий визит деб атамоқдалар, чунки бундай визитлар тарихни яратади, деб ёзади «Нэшнл геральд» газетаси, — Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги алоқаларнинг мустаҳкамланиши Осиёдагина эмас, шу билан бирга бутун дунёда ҳам вазиятни ривожлантиришга ғоят самарали таъсир ўтказади. Бўлажак музокаралар бу алоқаларни мустаҳкамлашга хизмат қилиши турган гап».

«Л. И. Брежневнинг келиши — шунчаки расмият ёки холис ният визитигина эмас, — деб уқтиради «Хиндустан таймс» газетаси. — Бу — халқларнинг ялпи тинчлиги ва хавфсизлигини ўз сиёсатларининг асосий мақсади қилиб олган дўстларнинг учрашувидир».

СУРАТДА: бўлғуси йил ҳисобига меҳнат қилаётган «Уртоқ» кондитер фабрикасининг бир группа пешқадам ишчиларидан (чапдан ўнгга) М. Нистерева, М. Бурцева, А. Самойлова ва М. Арзуманова. Бу илғор қандолатчилар бригадаси смена —ойлик топшириқларини ортиғи билан бажариб мунтазам равишда сифатли маҳсулот ишлаб чиқаради.

ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРДА

РСФСР:

Радиотелескоп қуёшга „қарамоқда"

СССР Фанлар академиясининг Узоқ Шарқ илмий марказидаги Уссурийск обсерваториясида янги радиотелескоп ёрдамида қуёшни кузатиш бошланди. Радиотелескоп 10 сантиметр тўлқиндаги актив процессларни қайд қилади. Бундай узунликдаги радио тўлқинлар 30 минг километр баландликда қуёш тожи қатлами билан нурланади.

Обсерватория мудири физика-математика фанлари кандидати В. Ф. Чистяков ТАСС мухбири билан суҳбатда хабар беришича, янги установка ёрдамида олинган маълумотлар астрономларга қуёш портлашларининг ривожланиш хусусиятларини аниқ ўрганишга ёрдам беради.

Уссурийск.

Волгоград корхоналарида

Волгоград областида автоматлаштирилган бошқариш системасини жорий этиш, ҳисоблаш марказлари, ҳисоблаш машиналари станциялари ҳамда бюроларини юзага келтириш юзасидан белгиланган беш йиллик план топшириқлари муваффақиятли бажарилмоқда. Агар 1971 йилда областда 22 ҳисоблаш маркази бўлган бўлса ҳозир уларнинг сони 30 га етди. Улар 45 та электрон ҳисоблаш машиналари билан қуроллантирилган. Ўтган йилнинг ўзидагина Волгограднинг кемасозлик ва нефтни қайта ишлаш заводлари, Волжскдаги синтетик каучук заводи ва бошқа шу каби йирик корхоналардаги турли иш жараёнларини, қурилма ва агрегатларни бошқарадиган 37 система ишга туширилди.

Волгоградликлар қурилиш материаллари саноатида биринчи бўлиб Себряковдаги цемент заводида автоматлаштирилган «цемент-1» бошқариш системасини саноат фойдаланишига топширдилар. Бу система ўтда куймайдиган сунъий тош-клинкерни ёндириш ва цементни майдалаш технологик жараёнларини бошқариш имкониятини беради. Волгограддаги Октябрь 50-йиллиги номли химия комбинатида технология жараёнларини электрон ҳисоблаш машиналари ёрдамида бошқаришнинг такомиллаштирилган системаси ишга туширилди. «Красний Октябрь» металлургия заводи, Петров номидаги нефть машинасозлиги заводи, трактор, пўлат сим арқон, трактор детал ва нормалай заводларида ҳам автоматлаштирилган бошқариш системалари ишлаб чиқаришга муваффақият билан жорий этилмоқда.

Петр Годлевский,
АПН мухбири. Волгоград.

Украина:

Ўрмонзор каолини

Дубровск қишлоғи яқинида юқори сифатли чинни ишлаб чиқариш учун яроқли хом ашё саналган каолиннинг бой конлари топилди. Житомир геология экспедицияси мутахассисларининг фикрига кўра, Дубровск конидаги қимматли хом ашёнинг запаслари тўққиз миллион тонна деб ҳисобланмоқда. Бу хом ашё Украинадаги кўпгина чинни заводларининг бир неча йил мобайнида узлуксиз ишлашига етарли. Каолин составида дала шпати, кварц бор. Булар бу қимматли хом ашёни идиш-товоқлар ишлаб чиқаришга яроқли қилибгина қолмай, электр техника чиннисни ишлаб чиқаришга ҳам имкон беради.

Житомир.

Сифат белгиси билан

Днепродзержинск вагонсозлик заводининг конвейеридан Давлат Сифат белгисига сазовар бўлган вагонларнинг дастлабки, кўп нусхаси тушди. Бу вагонлар дарахт новдаларини ташишга мўлжалланган. Вагон конструкциясида новдаларни ортиш ва туширишни батамом механизациялаш ва автоматлаштириш кўзда тутилган. Вагонларнинг юк кўтара олиши икки баравар кўпайган.

Корхона беш йилликнинг учинчи йилида Сифат белгиси берилган вагонларнинг 75 процентини ишлаб чиқаради. Днепродзержинскликлар металлургия, кон-руда, химия ва саноат бошқа соҳаларининг юкларини ташишга ихтисослаштирилган вагонлар тайёрлашмоқда.

Днепродзержинск.
Днепропетровск области.

Арманистон:

„ГДРда ишланган" маркаси билан

Ереванддаги кабель заводига ўрнатилган пластмасса симлари ишлаб чиқарувчи автомати пресс меҳнат унумдорлигини 15 процент оширади. Бу прессни Германия Демократик Республикасининг машинасозлари тайёрлашди.

Қардош мамлакатдан келтирилган ускуналар корхонада катта шуҳрат қозонган. ГДРдан келтирилган ип пиширадиган машиналар, программали бошқариладиган станоклар ва бошка янги техника мустаҳкам, чидамли кабель ва симлар тайёрлашда заводга ёрдам бермоқда.

Ереван.

Белоруссия:

Ҳамкорлик асосида

Минск областидаги Борисово ёғочсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида гугурт қути тайёрлашга кетадиган 20 минг куб метр чамаси қимматли ёғочни Швецияда ясалган 4 та автомат линия тежаб берадиган бўлди. Бу линиялар гугурт учун картон қути тайёрлаб беради.

Ҳозир биринчи линия ишга тушди. У муддатидан беш ой аввал монтаж қилинди. Қолган машина — ускуналар графикдан ўзиб монтаж қилиняпти ва ростланаяпти.

Минск. **(ТАСС).**

Диққат, янгилик

АЛОҚАЧИЛАР, СИЗЛАР УЧУН

Шаҳримизда алоқа тармоқларини намунали йўлга қўйиш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Тошкент шаҳар телефон станциялари тармоқлари бошқармасининг инженер-техник ходимлари ва лаборатория ишчилари бу борада рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этмоқдалар.

Яқинда бошқармага қарашли Е-6 автомат телефон станциясининг инженери П. Оморов ва катта техник Э. Ким ташаббуси билан мазкур станцияда телефон кабелларини автоматик усулда текширувчи КСУ аппарати ўрнатилди.

КСУ аппарати алоқачиларга жуда қўл келди. Аппарат телефон станцияси шахтасига ўрнатилиб, унинг мавжуд 30 ва ундан ортиқ нуқталарига турли йўналишдаги кабеллар бириктилади. КСУ доимий қувват билан ишлаб, махсус пуфлагичлари билан ер ости телефон кабелларига иссиқ ҳаво юборади, янги кабелларнинг жароҳатини назорат қилади. Ана шу пайтда аппаратдаги махсус огоҳлантирувчи чироқлар ёниб, навбатчига хабар етказади. Бундан огоҳ бўлган навбатчи кабель тузатувчиларга маълумот беради. Улар жароҳатни тезроқ тузатиш имконига эга бўлмоқдалар.

ИККИНЧИ МАРТА МЕҲНАТ ДАФТАРЧАСИ БЕРИЛАДИМИ?

„Тошкент оқшоми" Справка бюроси

Ҳурматли редакция, бирор ишчи ёки хизматчи ўз айби билан Меҳнат дафтарчасини йўқотиб қўйса, унга янги Меҳнат дафтарчаси бериладими!

З. ХЎЖАЕВА,
ишчи.

Меҳнат дафтарчасини ёки унинг иловасини йўқотган киши бу ҳақда дарҳол охирги иш жойи—корхона, муассаса ёки ташкилот маъмуриятини хабардор қилиши керак.

Бундай ариза тушганидан кейин, 15 кундан кечиктирмай, маъмурият унга янги Меҳнат дафтарчаси ёки илова бериб, биринчи саҳифасининг юқоридан ўнгдаги бурчагига «Дубликат» деб ёзиб қўйиши лозим.

Меҳнат дафтарчасининг дубликати умумий қоидаларга биноан тўлдирилади. Дубликатини тўлдириш вақтида «Иши тўғрисидаги маълумот»лар ва «Тақдирлаш ва мукофотлар тўғрисидаги маълумотлар» бўлимларига охирги иш жойидаги иши, тақдирланиш ва мукофотланишлари илгари чиқарилган буйруқ ва фармойишлар асосидагина ёзилади.

Табиий офат ёки бошқа сабабларга кўра корхона, муассаса ёки ташкилот Меҳнат дафтарчасини йўқотиб қўйган тақдирда Меҳнат дафтарчасининг эгасига унинг дубликатини беради.

Бунда маъмурият мазкур корхона, муассаса ёки ташкилотга ишга киришдан олдинги иш стажини тасдиқловчи ҳужжатларини олишда ходимга ёрдам бериши зарур.

Меҳнат дафтарчаси яроқсиз ҳолга келган бўлса, сирти куйган, йиртилган, ифлосланган тақдирда охирги иш жойидаги маъмурият ишчи ёки хизматчига Меҳнат дафтарчасининг дубликатини беради. Бунда яроқсиз ҳолга келган Меҳнат дафтарчасининг биринчи саҳифасига «Ўрнига дубликат берилди» деб ёзиб қўйилади. Дафтарча эса унинг эгасига қайтариб берилади. Ишчи ёки хизматчи янги иш жойига кирган вақтда Меҳнат дафтарчасининг дубликатини тақдим қилиши лозим.

УМР ЗАВОЛИ

Хору-хасни кўрсатур тупроқда гўё шуъла-нур,
Ичкилик — аҳли ҳавасни оқибат расво қилур.

Абдуқодир БЕДИЛ.

Бўлгуси шифокорларга навбатдаги лекцияни ўқиб чиқиб иш кабинетига кирган эдим, ходимлардан бири узоқ райондан келган бир бемор мени кутаётганини маълум қилди. Уни таклиф қилишим ҳамоно эшик очилиб, мени кутган бемор кириб келди. Қаршимда ҳорғин, ниҳоятда маъюс, ранги заҳил, ёшига нисбатан ҳийлагина қаримсиқ кўринган, касалмандлик нусхи урган киши турарди. Биз саломлашдик. Суҳбатдан маълум бўлдики, у шифокорлардан фарзандсизлик дардига даво излаб узоқдан келибди. Фарзандсизлик тарихини сўзлар экан, унда ҳаяжон кучаяр, ҳар қанча уринмасин, унинг қўллари, лабларидаги титроқ аломати бутун танани чўлғаб олганди. Ёшли кўзлари билан тикилиб, илтижо билан ёрдам сўрарди.

Биз, врачлар ҳар бир касалликнинг давоси, аввало, шу касаллик тарихининг икир-чикирларига ча синчиклаб ўрганишга боғлиқ, деб биламиз. Одатдагидек, мен касаллик тарихи билан таниша бошладим. Суҳбат давомида бемор ҳаётидаги аччиқ ҳақиқатни сўзлаб берди. Маълум бўлишича, у мактабнинг юқори синфида ўқиётган вақтидаёқ ичкилик балосига гирифтор бўлган. Олдин кам-кам ичган, бора-бора сурункасига ича бошлаган. Бемор бир эмас, уч бор уйланган, лекин ҳар бир оила ҳам фарзандсизлик сабабидан бузилган. Менинг қаршимда руҳий ва жисмоний азобланаётган бир шахс турарди, унинг кўзларида илтижо ва оз бўлса-да, умид ҳислари намоён эди. У йиғларди.

Мен ҳам унга аччиқ ҳақиқатни айтдим, барча касаллик ва бахтсизлик сабаби фақат ичкилик эканлиги, бизнинг вазифамиз аввало шу дардни даволаш эканлигини таъкидладим, унга шифо топиш йўлларини тушунтирдим.

Яна бир шундай воқеа юз берди. Шаҳар касалхоналаридан бирида бир беморни консультация қилишимни илтимос қилишди. Қаршимда 30-35 ёшлардаги аёл ва унинг кичик бемор ўғли ўтирарди. Бола туғма забонсиз, кар, қўл-оёқлари эса мушаклар нимжонлиги учун тамоман ҳаракатсиз, муҳитни сезиш ҳислари ҳам, унга жавоб имконлари ҳам жуда паст эди. Она билан суҳбатимиздан маълум бўлдики, оилада яна уч фарзанд бўлиб, уларда ҳам ҳар хил туғма камчиликлар мавжуд экан. Бегуноҳ фарзандларни ёруғ дунёга бундай оғир дардлар билан туғилиш сабаби ҳам, биз юқорида айтиб ўтганимиз —ичкилик балоси эди. Бу оилада ота ҳам, она ҳам ичкилик и ч и ш а р кан. Муттасил равишда «Саломат бўлайлик!» дея кўтарилган қадаҳлар бу оилага тўрт ногирон фарзандни «туҳфа» этибди. Кечикиб бўлса ҳам оила бошлиқларига, гуноҳсиз фарзандларга даво режаларини кўра бошладик.

Фарзандсизликнинг сабаблари кўп бўлиб, улар ичида ичкилик асосий ўринни тутади. Ичкилик!... Ичкиликнинг оғу, саломатлик кушандаси, бахт ўғриси эканлиги ҳақида қанчадан-қанча мақолалар ёзилди, кўплаб суҳбатлар ва мунозаралар ўтказилди. Ичкилик организмга қаттиқ таъсир кўрсатади. У ўзида спирт тутганлиги учун тездан қонга сўрила бошлайди. Спирт таъсирида организмда қатор ўзгаришлар кечади, юрак уриши тезлашади, қон томирлари кенгаяди. Натижада, бош мия қон томирларида ҳам қон ҳаракати тезлашиб, одамда муҳитни сезиш ва унга жавоб ҳолатлари жадаллашади, аксарият, вақтинча хушфеъллик, сунъий хурсандчиликнинг ҳам боиси шунда. Лекин, ичкиликнинг асосий иллати унинг заҳарли таъсиридадир. Кейинги йилларда ўтказилган илмий текширишлар натижаси шуни кўрсатадики, бир марта ичилган ичкилик асорати қонда, тўқима ва ҳужайраларда узоқ муддат сақланиб қолади. Ичкилик одамларда юракка, хусусан жигарга, мияга, томирларга, буйракка ва барча аъзоларга заҳарли таъсир қилади. Ичкилик, бу, заҳардир. Таъбир жоиз бўлса, мен ичкиликни одамнинг ирсият томирига урилган болта деб атардим. Қисқа муддатли қувонч, хушфеъллик кашф этган ичкилик оғуси, эртами-кечми инсон учун бебаҳо бахт, ота ва она бўлишдан маҳрум этади, ёки биз юқорида зикр этганимиздек, нуқсонли фарзандлар туғилишига сабаб бўлади.

Одат тусига кирганки, ичкиликнинг суиистеъмоли эркакларда кўп учрайди. Минг афсуски, баъзан: «Саломат бўлайлик», «Қувват бўлсин» деб йиғинларда аёлларга ҳам қадаҳ тутадилар. Аёл организми ўзига хос тузилишга эга бўлиб, унда она бўлиш каби бебаҳо хислат мавжудку, ахир! Ичкилик на фақат аёлларга, эркакларга ҳам жуда салбий таъсир қилади. Унинг таъсири барча органлар, тўқима ва ҳужайраларни заҳарлаб, организмдаги нормал ҳаётий процессларни бузади, наслдан наслга ўтувчи ирсий факторларга салбий таъсир этади, бунинг натижасида кишилар бефарзанд бўлиб қолишади, бундай кишилардан фарзанд туғилса-да, касалманд ёки ногирон бўлади.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, баъзан кишилар «Ичкиликнинг ози безарар, иштаҳа очади, қувват пайдо қилади» дейишади. Бу, мутлақо нотўғри тушунчадир. «Заҳарнинг ози ҳам заҳар» деганларидек, оз-оз миқдорда истеъмол этилган ичкиликка одам кўникиб боради ва бунга одатланиб қолади. Оз миқдорда ичиш одат тусига киргач, бемордан ичкиликсиз овқат ўтмайдиган бўлиб қолади. Кўп ҳолларда ичиш миқдори секин-аста орта боради, бундай шахс ичкиликсиз туролмайди. Ичкиликсиз уларнинг суҳбати қизимайди, ақлий ва жисмоний хизматлар кўрсаткичи пасайиб, ичкиликка боғлиқ бўлиб қолади.

Кўпинча, ичкиликка ружу қилган беморлар ўз ҳолатларини давосиз деб ўйлашади. Ваҳоланки, барча хасталиклар каби бу касалликнинг ҳам давоси бор, албатта. Бу, бемордаги ирода дир. Қисқа муддатли ҳузур-ҳаловатдан кечган, ўзини тия билган одам ичкиликка ружу қўйишдан батамом қутулиб кетиши ҳеч гап эмас. Яна шуни унутмаслик керакки, ҳар бир касалликни даволашдан кўра, унинг олдини олиш осон. Шундай экан, ичкиликбозлик — умр заволи, ҳаёт оғуси эканини ҳар бир киши туб моҳияти билан тушунмоғи керак. Бундан, айниқса, ёшларни ўта авайламоқ керак. Ҳали турмуш қурмаган йигитлар, хусусан қизлар ичкиликни миқдори ва туридан мустасно, ундан ўзларини тиймоқлари лозим. Шифокорлар, педагоглар ва бошқа касб эгалари — ҳар биримиз шу касофатга муккасидан кетган шахсларни ҳалокат ёқасидан тўхтатиб қололсак, ёки бу салбий хислатлар энди ғунчаланаётган ёшларни ўз далил ва омилларимизга ишонтираолсак, аввало уларга ҳаётда ўзимиз ўрнак бўлолсак, жамият олдида шарафли, ўта савобли иш қилган бўлардик. Бу хайрли ишимиз билан минглаб бахтли оилалар, соғлом фарзандлар, келажакда эса ҳақиқий инсонлар етилишига пойдевор қўйган бўлардик.

А. ОҚИЛОВ,
Ўрта Осиё медицина педиатрия институтининг кафедра мудири, биология фанлари доктори.

Инсон сиҳат-саломатлигини сақлаш учун бизда ҳамма имкониятлар яратилган. «Главташкентстрой»га қарашли клиник касалхонада ҳам беморлар учун барча қулайликлар бор. Бу йирик шифохона энг малакали медицина ходимлари ва замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан тўлиқ таъминланган.

СУРАТДА: шифохонанинг урология бўлимида медицина фанлари кандидати С. Умаров бошчилигида бир группа шифокорлар операция ўтказишмоқда.

ШАМОЛЛАШДАН САҚЛАНИНГ

Ҳар фаслнинг одатдан ташқари кескин ўзгариши киши организмига таъсир кўрсатади, бу эса турли касалликларни келтириб чиқариши мумкин. Маълумки, киши организми ҳаво босими, намгарчилик ва ҳароратнинг ўзгариб туришига яхши мослашмаган бўлади. Шунинг учун ҳам баъзи касалликлар йилнинг маълум фаслларида, айниқса, куз ва қиш ойларида кўпроқ учрайди.

Грипп, зотилжам, тумов, ангина ва бошқа хасталиклар шулар жумласидандир. Терлаб туриб совуққа чиқиш, муздек сув ичиш, ҳарорат пасайган кезларда енгил-юпин кийиниш бу касалликларнинг келиб чиқишига сабаб бўлади.

Киши ўз организмини жисмоний чиниқтириб бориши лозим. Ҳар куни жисмоний машқ қилиш, илиқ совуқ сувга чўмилиш, югуриш ва ақлий меҳнатни қўшиб олиб бориш айниқса фойдалидир. Иссиқ уйдан ташқарига кийинмай, бехосдан чиқиб кетиш ҳам шамоллашга олиб келади.

Жисмоний чиниқмаган кишиларга салгина шамол тегса, бас, дарров шамоллайди-қолади, оқибатда тумов, зотилжам ёки ангина (томоқ оғриғи) дардига учраши ҳам мумкин.

Киши тумов билан касалланганда акса уриши, бурундан сув келиши, вақти-вақти билан, айниқса кечаси ётганда бурун битиши ва нафас олишнинг қийинлашиши, айрим вақтларда қуруқ йўтал пайдо бўлиши каби ҳолатлар учрайди, бироқ беморнинг ҳарорати унча баланд бўлмайди.

Шамоллашдан кўпинча ўпка зотилжами касаллиги келиб чиқади. Бунда юқори нафас олиш йўллари шамоллайди, беморнинг бадани титраб-қақшайди. Ҳарорат 40 даражагача кўтарилади. Нафас олиш тезлашиб, беморнинг биқинида санчиқ, кейинчалик йўтал пайдо бўлади. Беморнинг лабига учуқлар тошади. Бу касалликни қўзғатувчи микроблар бемор организмида тез кўпайиб, яшаш жараёнида ўзидан заҳарли модда (токсин)ларни ажратади. Заҳарли моддалар марказий асаб системасига қаттиқ таъсир қилиши натижасида бош оғриғи безовта қила бошлайди. Беморнинг қўл-оёқлари қақшаб оғриб, унинг мушаклари тортишиб қолади. Бемор ўз вақтида даволанмаса, касаллик чўзилиб, сурункали формага айланиб кетиши ва хавфли асорат қолдириши мумкин.

Бундай ҳолларда тезлик билан врачга мурожаат қилиш шарт.

Н. МАШАРИПОВ,
медицина фанлари кандидати.

●Оналар, сизлар учун

БОЛАНГИЗНИНГ ИШТАҲАСИ ҚАНДАЙ?

Баъзи оналар: «Боламнинг иштаҳаси йўқ, яхши овқатланмайди, бунинг устига жуда озғин, нима қилсамийкин?» деб шикоят қилишади.

Боланинг иштаҳаси бўлмаслиги, озғинлиги ва серҳархашалигига маълум сабаблар бор, албатта. Лекин боланинг озғинлигига куйинаверишга ўрни сиз, чунки озғинлик бирор хасталикнинг белгиси эмас. Соғлом, иштаҳаси яхши, асаби жойида, ҳеч қандай юқумли касаллик билан оғримаган болалар ҳам озғин бўлиши мумкин. Баъзи оналар бундан хафсираб унга турли-туман ёғли овқатларни беришаверади. Бола организми эса қувватли, семиришга ёрдам берадиган овқатни кўтармайди, натижада она: «Боламнинг иштаҳаси йўқ» деб нолийди.

Болада иштаҳа бўлмадими, она қайғуради, асабийлашади, унга ялиниб-ёлворади, эркалатиб кўради, турли нарсалар беради, оқибатда бола ўжар бўлиб қолади.

Энди она болани овқатлантиришнинг бошқа «усули»га ўтади: уришади, қўрқитади, овқат емасанг, олабўжига бериб юбораман, дейди. Ҳатто, қошиқ билан зўрлаб боланинг оғзига овқат қуяди. Бундай қўпол тарбия боладаги озгина иштаҳани ҳам йўқотади.

Болани ҳаддан ташқари кўп ўйнатиш, эркалатиш, нормадан ортиқ ширинликлар бераверишунинг иштаҳасини бўғишга сабаб бўлиши мумкин. Агар болада мутлақо иштаҳа бўлмаса, мутахассис врач билан маслаҳатлашиб, тегишли чора-тадбирларни кўриш лозим.

Болага дори-дармон ичиришдан ташқари, уни маълум режимда овқатлантириш, ухлатиш, ювинтириш, тоза ҳавода дам олишини тўғри ташкил этиш муҳимдир.

Болаларга бериладиган овқат ранг-баранг, сифатли, миқдори бола ёшига мувофиқлашган хушбўй ва мазали бўлиши керак. Иштаҳаси йўқ болаларни педиатр врачларга кўрсатиб, уларга ҳар хил мева ва сабзавот шарбатлари, тайёр озуқа порошокларидан таом тайёрлаб бериш мумкин.

Илёс ФОЗИЛОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган врач.

●Фан ва техника

ЛАЗЕРЛИ ТЕЛЕВИЗОР

Техника фанлари кандидати Александр НАСИБОВ Москвадаги Лебедев номли физика институти ходимларининг лазер кинескопли рангли проекцион телевизорлар яратиш мумкинлигини тасдиқловчи тажрибалари ҳақида қуйидагиларни ёзади.

Москвада, СССР Фанлар академиясининг П. Н. Лебедев номидаги физика институтида одатдаги кинескопни лазерли кинескоплар билан алмаштириб рангли проекцион телевизорлар яратиш мумкинлигини тасдиқлайдиган биринчи муваффақиятли тажрибалар ўтказилди.

Шу нарсани эслатиб ўтиш лозимки, одатдаги телевизорда ёруғланиб кўринадиган тасвирлар люминофор қопламали экранда электрон боғлам таъсирида пайдо бўлади. Мутахассислар телевизор схемасини ўзгартирмасдан туриб оддий кинескопни лазерли кинескоп билан алмаштиришни таклиф этдилар. Бундай экран, яъни алоҳида йўл билан ишлаб чиқилган ингичка монокристалли ярим ўтказгичли пластинка юзаси оптик кучайтиргич — резонаторни вужудга келтиради. Сантиметрнинг мингдан бир ҳиссаси йўғонлигидаги бошқариладиган электрон нур пластинкада бир сатрдан иккинчисига ўтиб оддий телевизор кинескопидагидек ёруғланиб кўринадиган тасвирлар пайдо қилади. Электрон боғлам таъсирида ярим ўтказгичли пластинкадаги ҳар бир нуқта жуда кичик ярим ўтказгичли лазерга — катта ёруғликнинг монохроматик нурланиш манбаига айланади.

Академик Николай Басов лабораторисида ўтказилган тадқиқотлар экраннинг ҳар бир квадрат сантиметридаги ёруғлик нурланиши тасвирни (кинотеатрлардаги сингари) бир неча квадрат метр ҳажмдаги ҳар қанақа ташқи экранда намойиш қилиш мумкинлигини берадиган даражада кучли эканлигини кўрсатди. Ҳар хил ярим ўтказгичли материаллардан тайёрланган лазерли пластинкаларни қўлланиб турли рангдаги нурланишни ҳосил қилиб бўлади. Нурланишни акс эттирадиган катта юзада уч хил рангли (қизил, яшил, кўк) лазерли экранни оптик усул билан бирга жойлаштириш орқали рангли тасвир ҳосил қилишга эришиш мумкин.

Перспективанинг иккинчи қизиқарли томони лазер кинескопли телевизорни катта ҳажмли телевидениеда фойдаланишдан иборат. Ҳозир тасвирларни голографик ва стереоскопик назар асосида катта ҳажмда пайдо қилишга эришиш имкониятлари ўрганиляпти. Тасвирларни катта ҳажмда тиклашда голографик усулдан фойдаланиш узатувчи ва қабул қилувчи аппаратларнинг жиддий ўзгартирилишини талаб этади. Ҳозирча бу ишни бажаришда анча қийинчиликлар мавжуд.

Бизнинг мамлакатимизда стереотелевидение орқали оқ-қора вариантда муваффақиятли тажрибалар ўтказилди. Унг ва чап кўзлар учун бошқа-бошқа тасвирни кўрсатиш бу тажрибанинг асоси бўлди. П. Н. Лебедев номидаги физика институтида микроголограммага бир квадрат миллиметр ҳажмида ёзиб олинган тасвирларни лазерли кинескоп ёрдамида қайтадан тиклаш бўйича ҳам тажрибалар ўтказилди. Фотопленкага микроголограммадек жуда зич қилиб ёзиб олинган ахборотларни, жумладан атиги бир неча метр келадиган лентага суратга олинган кинофильмни зудлик билан қайтадан тиклашда бундай телевизордан фойдаланиш истиқболи очиляпти.

Александр НАСИБОВ,
техника фанлари кандидати.

(АПН).

ХАРИТАДА ПАХТА ЧАНОҒИ

Вильнюсдан «Пойариқ» совхозига телеграмма келди. «Азиз дўстлар,— дейилади унда,— сизларни, Ўзбекистоннинг барча пахтакорларини мисли кўрилмаган кўп «оқ олтин» йиғиштириб олиб, катта меҳнат ғалабасини қўлга киритганлигингиз билан қизғин табриклаймиз». Бу телеграммани «Айдас» халқ хорининг иштирокчилари самарқандлик дўстларига йўллашган.

Пахтакорлар билан Вильнюсдан келган ҳаваскор артистларнинг дўстлиги йиғим-теримнинг қизғин кунларида вужудга келди. Ўзбекистон бўйлаб сафар қилиб юрган хор коллективи пахта далаларида иш қисталанг бир пайтда қизғин курашдан четда қолаолмади, ўз санъати билан пахтакорларга кўмаклашишга аҳд қилди. Артистлар «Пойариқ» совхозига келишди ва бир неча кун мобайнида литва халқ қўшиқлари, совет композиторларининг асарлари шу хўжаликнинг дала шийпонларида янграб турди.

Вильнюслик ҳаваскор артистлар тағин шуларни хабар қилишди. «Айдас»нинг Москва, Прага, Рига, Будапешт, Неаполь, Марсель шаҳарлари белгиланган маршрут харитасига «Пойариқ» совхози билан ёнма-ён уларнинг янги дўстлари — ўзбек колхозчилари етиштирган оппоқ пахта чаноғи қадаб қўйилган.

С. ФЕНЮТИН,
ЎзТАГ мухбири.

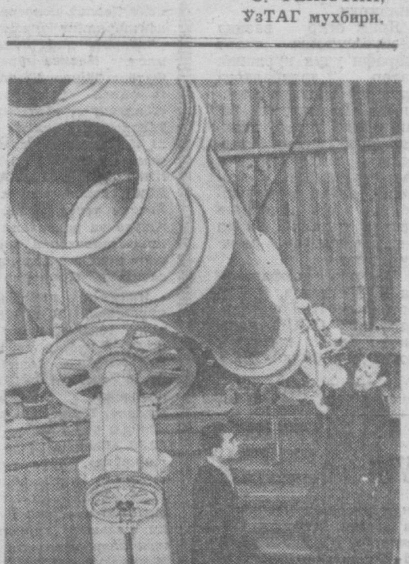

Ўзбекистон Фанлар академиясига қарашли астрономия институти куни кеча 100 ёшга тўлди. Бу институт, айниқса, Совет ҳокимияти йиллари даврида катта илмий даргоҳга айланди. Институт илм аҳли мамлакатимиздаги ҳамда кўпгина чет эл астрономия-обсерватория марказлари билан яқин алоқалар ўрнатган.

СУРАТДА: институт илмий ходимлари катта телескоп ёрдамида само сирларини кузатишга тайёргарлик кўришмоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

Диплом спектакли

Куни-кеча Тошкент театр ва рассомчилик санъати институтининг 4-курс актёрлик бўлими студентлари ўз ларининг диплом спектакли—А. Н. Островскийнинг «Кечиккан севги» драмасини намойиш қилишди. Спектаклни институтнинг катта ўқитувчиси доцент Н. И. Тимофеева саҳналаштирган.

Институт ўқув театри саҳнасида кўрсатилган диплом асарида студентлардан Э. Собиров, Қ. Даутова, О. Омонова, Ф. Ҳасанова, О. Одилов ва И. Абдуллаевлар ўз ролларини муваффақиятли бажариб актёрлик қобилиятларини намойиш қилдилар.

Т. ЗОҲИРЖОНОВ,
Тошкент театр ва рассомчилик институти студенти.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

Бирликка даъват

БАМАКО. Савдо ходимлари, банклар, кредит ва страхование бошқармалари ходимлари тармоқ касаба союзининг бу ерда ўз ишини тамомлаган III умуммиллий съезди Мали ишчилар синфини меҳнаткашларнинг манфаатлари учун олиб борилаётган курашда бирликни мустаҳкамлашга даъват қилди.

Съездда қабул қилинган резолюцияда айтиладики, Малининг ҳар бир меҳнаткаши мамлакатни иқтисодий соғломлаштириш тўғрисида республика ҳукумати қабул қилган программанинг амалга оширилишига ҳисса қўшмоғи лозим. Резолюцияда Африкада маҳаллий иқтисодий ташкилотлар тузиш, Африка бирлигини мустаҳкамлаш, шунингдек Малининг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб учинчи дунё мамлакатларининг курашаётган халқлари билан алоқаларни ривожлантириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Съезднинг якунловчи мажлисида Мамаду Сиссоко касаба союзининг бош секретари қилиб сайланди.

(ТАСС).

КОЛЛЕКТИВ АСОСДА

ДОРУССАЛОМ. Танзаниянинг шимолида Мусомадан Арушуга олиб борадиган йўл бўйида Макундзи қишлоғи бор. Бундан бир неча йил муқаддам шу йўлдан ўтган кишилар гуваладан ясалган бир неча кулбадан иборат бу кичкина қишлоққа эътибор бермаган бўлса ҳам керак.

Кейинги йилларда Макундзи таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Аянчли кулбалар ўрнида деҳқонларнинг бир қатор чиройли қилиб қурилган уйлари қад кўтарди.

1968 йилнинг августида Танганьики ҳукмрон африкаликлар миллий иттифоқи партиясининг активлари Макундзига келишди. Коллектив бўлиб меҳнат қилишнинг афзалликлари тўғрисида деҳқонлар орасида катта тушунтириш ишлари олиб борилди. Активлар деҳқонларга қишлоқларни бирлаштириш фойдали эканлигини тушунтирдилар. Деҳқонлар партиянинг чақириғига дарҳолгина қулоқ солганлари йўқ. Асрий қолоқликни тугатиш йўли томон қатъий қадам қўйиш қийин бўлди. Бундай қадамни қўйишга деҳқонларнинг забунлиги, ҳукумат тадбирларига ишонмасликка мустамлакачилик давридан бери одатланиб қолганликлари ҳалақит берди.

Ҳозирги кунда Макундзи деҳқонлари ва уларга қўшилган бошқа қишлоқларнинг аҳолиси ерни биргалашиб ишламоқдалар. Қишлоқда коллектив бўлиб меҳнат қилиш ўзининг дастлабки самараларини берди, турмуш даражаси кўтарилди, деҳқонларнинг турмуши тубдан ўзгарди. Деҳқонларнинг оёққа туришига ва хўжаликни ривожлантиришга давлат катта ёрдам берди.

Аҳолисининг 90 процентдан кўпроғи деҳқончилик билан шуғулланаётган Танзанияда деҳқонлар янги турмуш қуришда катта роль ўйнайдилар. Кўп нарса деҳқонларнинг қайси йўлдан боришига боғлиқ. Мамлакатнинг иқтисодий эҳтиёжлари қишлоқ хўжалигида туб ўзгаришларни қилишни тақозо этмоқда. Қишлоқларни бирлаштирмай ва мустаҳкамламай туриб бунга эришиб бўлмайди. Шу сабабли африкаликлар миллий иттифоқи партияси ва мамлакат ҳукумати қишлоқларнинг социал-иқтисодий қиёфасини ўзгартириш вазифасини ҳал этишга ана шундай жуда катта эътибор бермоқдалар.

ГРЕЦИЯДА ТЎНТАРИШ

АФИНА. 26 ноябрь. (ТАСС). Грецияда ҳарбий тўнтариш қилинди. Кеча эрталаб танклар шаҳарнинг ҳарбий жиҳатдан муҳим кўчалари ва майдонларини эгаллаб олиб, тўпларнинг оғзини президент саройига ва давлат муассасаларининг биноларига тўғрилаб қўйдилар. Орадан бир неча соат ўтгач биринчи армия қўмондони генерал Ф. Гизикис мамлакат президенти деб эълон қилинди. 1967 йилдаги хорб тўнтаришдан сўнг молия министри бўлиб турган Л. Андруцопулос бош министр қилиб тайинланди. Собиқ президент Пападопулоснинг, бош министр Маркезинис нинг ва ҳукумат аъзоларининг тақдири нима бўлганлиги ҳеч кимга маълум эмас.

Афина радиоси орқали эшиттирилган расмий ахборотда мамлакат «жиддий хавф» остида қолганлиги сабабли ҳокимиятни куролли кучлар ўз қўлига олди, дейилади.

Ишчилар ва студентлар демократик ҳуқуқлар берилишини талаб қилиб, мамлакатда гражданэркинликлари чекланганлигига қарши яқинда оммавий намойишлар ўтказган эдилар. Шундан сўнг Грецияда мана шу тўнтариш қилинди. Ҳукумат маъмурлари ишчилар ва студентларнинг намойишларини шафқатсизлик билан бостирганликлари илгари хабар бериб ўтилган эди. Ҳозирги ҳарбий тўнтариш кейинги олти йил ичида қилинган иккинчи тўнтариш бўлди.

ПАРИЖ. Франс-Пресс агентлиги грециядаги воқеаларни тавсифлаб берган хабарида бундай дейилади: «Қаттиқ йўл тутиш» тарафдорлари мамлакатда ҳокимиятни зўрлик билан ўз қўлларига олдилар. 1967 йилнинг 21 апрелидан сўнг (ҳарбий хунта ҳокимиятни қўлга олганидан бери) Маркезинис томонидан мамлакатни либераллаштириш мақсадида биринчи марта қилинган уриниш мана шундай тугади. Генерал Гизикис Грецияда граждан вакилларидан ҳукумат тузилганлигидан хавотирдаман, деб президент Пападопулосга бир неча марта айтган эди.

(ТАСС).

ЖИНОЯТЧИ КЎПАЙМОҚДА

БРЮССЕЛЬ. Ғарбий Европа мамлакатларида ёшлар ўртасида жиноятчилик кескин ўсиб кетди. Бельгияда чиқадиган «Сите» газетасининг маълумотларига кўра, Францияда суд жавобгарлигига тортилган 18 ёшгача бўлган ёшлар ўртасида жиноятчилик сўнгги ўн йил ичида 2,5 баравар, Бельгияда тўрт баравар ортган. ГФРда ёшлар ўртасидаги жиноятчилик 1963 йилдан 1970 йилгача қарийб икки баравар кўпайган.

Ҳиндистоннинг шимолий штати Уттар-Прадешнинг индустриал маркази Хардварх шаҳридаги оғир электр маҳсулотлари заводи Совет Иттифоқининг техникавий ёрдамида қурилган. Бу завод Ҳиндистоннинг тараққий этаётган экономикасига жуда зарур бўлган электр станциялар учун маҳсулотлар ишлаб чиқаради.

СУРАТДА: заводнинг цехларидан бирида.

В. Соболев фотоси. (ТАСС).

ҒОЛИБНИ БАЙРОҚ КУТМОҚДА

ГАВАНА. Кубанинг Гавана ва Лас-Вильяс вилоятларидан бир-бирига қараб ҳаракат қилаётган йўл қурувчиларнинг отрядини атиги бир неча километр ажратиб турибди. Улар миллий автостраданинг 175 километрли муҳим участкасини барпо этишмоқда.

Ўз участкасида ишни биринчи бўлиб тамомлаган отрядга социалистик мусобақа ғолибининг байроғи топширилади.

Узунлиги 1000 километрдан ортиқ бўлган гигант автомагистралнинг лойиҳасини Совет ва Куба инженерлари биргаликда ишлаб чиқишган. Бу йўл мамлакатни ғарбдан шарққача кесиб ўтади. Бу йўл ҳар бир йўналишда тўрт қаторлаб ҳаракат қиладиган замонавий тезюрар трасса бўлади. Автомагистрал мамлакатнинг фақат ҳозирги талабинигина қондириб қолмай, пассажир ва юк ташишнинг ўсиб бораётган истиқболли талабларини ҳам қондиришни кўзда тутади.

ЙИРИК САНОАТ МАРКАЗИ

БУХАРЕСТ. Руминиянинг илгари қолоқ қишлоқ хўжалик районларидан бири ҳисобланган Бакэу уездида бу йил 23 та янги саноат объекти ишга тушди. Комэнештида қурилган ёғоч тола плиталари заводи, Бакэу шаҳридаги станоксозлик корхонаси ва катта нон заводи шулар жумласидандир. СССРнинг техникавий ёрдамида Борзештида қурилган нефть химия комбинатини кенгайтириш давом этмоқда. Ҳозир бу ерда синтетик каучук ишлаб чиқарадиган бешинчи линия фойдаланишга топширилди. Бунинг натижасида комбинатда шу маҳсулотни ишлаб чиқариш 30 процентга кўпайди. Шу ерда совет лойиҳаси ва СССРнинг техникавий ёрдамида йилига 60 минг тонна полиизопрен каучук ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган завод қурилмоқда.

● ТОШКЕНТ БЎЙЛАБ

СУРАТДА: шаҳримизнинг Пушкин кўчасидаги янги турар жой биноси. Бу бинонинг биринчи қаватида «Болалар дунёси» универсал магазини жойлашган.

М. Нуриддинов фотоси.

Жаҳон пазандалигидан лавҳалар

Қора ичимлик тарихи

Бир стакан кофени ҳўплаб ўтириб хаёл сурасан киши: «Қачондан буён инсоният кофе ичадиган бўлган, бу ичимлик қаердан келиб чиққан, унинг инсонга фойдаси қандай, нега номи кофе деб аталади, ва ҳоказо...» Бу саволларга жавоб турли китобларда бор, шуларни жамласак, «қора ичимлик» тарихидан андак воқиф бўламиз.

Кофенинг ажойиб хушбўйлиги ҳар кимни ўзига жалб қилади, у чой сингари чанқоқни босади, овқатни ҳазм қилдиради, қорин жуда оч бўлганда нафсни ором олдиради, бош оғриғини қолдиради, кишини тетик ва бақувват қилади.

Кофенинг жаҳонга тарқалишига унинг уйқу келтирмаслик хусусияти сабаб бўлган. Чунки кечки сменада ишловчилар, ёзувчи ва олимлар, посбонлар учун кофе ичиш жуда қўл келган. Кофе ўз номини Жанубий Ҳабашистондаги Каффа қишлоғидан олган экан. Негаки, дастлаб шу қишлоқнинг Галла номли аҳолиси атроф чангалзорларда бир хил ёввойи дарахтнинг қаттиқ мевасини қовуриб туйиб, қайнатиб ичишган. Лекин бу одат қачон бошланганини ҳеч ким билмайди. Феодализм даврига келиб, кофени маданий экин сифатида экишни араблар одат қилишган. Ҳали ҳам араб мамлакатларида ўстириладиган кофе энг сифатли ҳисобланиб, европаликлар буни кофе-макко деб аташади. Дастлабки кофе қопланган қоплар Европага Арабистоннинг Макко портидан жўнатилган.

Кофени Стамбулда 1454 йилдан, Римда 1642 йилдан, Лондонда 1652 йилдан бошлаб, Парижда эса 1672 йилдан ичишга одатланилганлиги тўғрисида маълумотлар бор. Лондонда XVII асрнинг ўрталарида қурилган қаҳвахона Виргония Каффехаузе ҳануз ҳам бор дейишади.

Парижда 1690 йилга келиб 380 кофехона борлиги маълум, яна шу нарса маълумки, буюк француз мутафаккирлари Жанжак Руссо ва Франсуа Вольтер ўз асарларининг кўпини ана шу кофехоналарда ёзишган.

Англияда эса, кофега қарши руҳонийлар ғалаён кўтаришади. Улар 1675 йили қирол Карл II га ёзган ривоятномаларида шундай таъкидлашган: «Қаҳвахоналар жаҳаннамнинг дарчасидир, кимки кириб кофе ичаркан, қиёматда юзи қозондек қора бўлиб кўринади. Чунки кофе мусулмон ҳабашларнинг қора қонига қора этикларнинг солиб, қайнатмасидан ҳосил бўлган ичимликдир, кимки буни ичар экан, маҳшарда кўп оҳ уради...»

Лекин кўп ўтмай, олимлар кофенинг фойдали эканлигини исбот этишгач, ўша руҳонийлар кофедан лаззатланишиб «маҳшарда оҳ уришларини» ҳам эсдан чиқариб юборганлар.

XVII асрнинг врачлари «кофе ақлий қувват ато қилади» деган фикрни олға ташлайдилар. Физиолог Малешотт бундай ёзади: «Кофе хотирани яхшилайди, бирор нарсани диққат билан кўриш ёки тинглашни кучайтиради, ижодда илҳомлантиради... Умрнинг ярмини бекорга ўтказадиган уйқуни ҳайдайди».

Францияда кофега аталган поэма, ашула ва кантаталар пайдо бўлади.

Лекин шуниси ёмон бўлганки, кофехўрлар жуда кўпайиб кетиб, Европа ва Америкада бу ичимликка талаб ғоят ошади. Натижада, тупроғида кофе ўсадиган мамлакатлар колония қилиб олиниб, аҳолиси оғир эксплуатация остида жуда азоб чекади. Ява, Шри—Ланка, Малгаш республикаси, Ҳабашистон, Арабистон, Зоир республикаси, Кения, Ямайка, Бразилия, Мексика каби мамлакатларда йилига икки марта олинган кофе ҳосили билан ҳам жаҳон талабини қондириб бўлмагач, савдогарлар иммитация ўйлаб чиқарадилар. Иммитация дегани ўхшатма, ўрнига ўтадиган бошқа маҳсулот деганидир. Чунончи, маска ёғ етишмай қолганда, Германияда маргарин иммитация сифатида кашф қилинган. Ёки мўмиёга талаб кучайганда, капиталистлар асфальтни иммитация қилиб сотишган. Америкада бир вақтлар тухум етишмаганда, тошбақа, тимсоҳ ва ёввойи қушлар тухумидан порошок қилиб сотишган ва ҳоказо. Шунингдек, кофенинг копияси (яъни иммитацияси) сифатида цикорий ўсимлигининг меваси, дуб ёнғоғининг мағзи, ер ёнғоқ ва қора булканинг қаттиғини туйиб, элаки қилиб сотилган. Бундай сохта кофе складлари Гамбургда жуда кўп бўлиб, XIX асрга келиб, улар мусодара қилиниб, эгалари фош этилмагунча одамларни лақиллатиб, пулни ҳамёнга ураверишган.

Кофега талаб шунчалик ортиб кетишига сабаб нима? Бу неъматда бош оғриғини қолдирадиган дори — кофеин бор. Кофеин дастлаб кофедан, сўнг чойдан олинган. Аммо, бу модда бошқа бирор ўсимлик таркибида мавжудлиги ҳанузгача аниқланганн йўқ.

Карим МАҲМУДОВ.

Заводда ҳайвонот боғи

Портфель кўтарган одам лось болалари (буғулар оиласидан) қамаб қўйилган жойга кириши биланоқ жониворлар унинг ёнига келиб, портфелини юлқий бошладилар.

Бу Ғарбий Сибирь зоология комбинати ходимларининг кулгисини қистатди.

— Қарагин, Иван Дмитриевич, булар ҳам сенинг ҳайвонот боғингга интилаяпти! Худди портфелда уларга ариза борлигини тушунаётгандек...

Комбинат мамлакат ҳайвонот боғлари учун ва экспорт қилиш учун бутун Сибирь бўйлаб ваҳший ҳайвонларни ва паррандаларни тутади. Катта-катта ҳайвонот боғларининг вакиллари бу ерга тез-тез келиб туради. Лекин Абакандан келадиган Иван Дмитриевич Мильцевни ҳаммадан кўпроқ ҳурмат-эҳтиром билан кутиб олишади. У антиқа «зоолог», у мудир бўлган ҳайвонот боғи ҳам антиқа. Мильцев —Абакандаги озиқ-овқат саноати йирик корхоналаридан бирининг ишчиси, ҳайвонот боғи эса бундан бир йил муқаддам корхона касаба союз ташкилотининг қарорига биноан «жонажон табиатга меҳр-муҳаббат ва уни қўриқлиш руҳида тарбиялаш учун» жамоатчилик асосларида очилди.

Корхона паркида Сибирь ҳайвонот дунёсининг эллик беш хил вакили бор. Бу ерда лось, мород, косуля (кийикнинг бир тури), қорамтир тулки, тулки, айиқ, бўри, силовсин, шунқор, бойўғли асралади, балиқлар яшайдиган унча катта бўлмаган кўл қазилган.

Хакассия автоном областида биринчи «завод зоопарки» тезда машҳур бўлиб кетди. Ўқувчилар, боғчаларнинг болалари бу ерда тез-тез меҳмон бўлиб туради. Касаба союз комитети кичкинтойларни сайр эттириш учун пони — кичкинтой от сотиб олишга маблағ ажратди.

Қарийб олти гектар майдонни эгаллаган ҳайвонот боғи, корхонадан сал нарироқда жойлашган бўлиб, тушлик танаффус вақтида кўпгина ишчилар қафаслар ёнига келиб, севимли жониворларини меҳмон қиладилар. Бу жониворлар ёнида асло «сибирлик» бўлмаган меҳмон — африкалик шербачча яқинда пайдо бўлиб қолди. Корхона директори Александр Сергеевич Кардаш бу шер боласини икки ҳафталик чоғидан боқиб ўстирган.

Д. Иохимович,
ТАСС мухбири.
Новосибирск.

● Ажойиботлар оламида

КРИСТАЛЛАР ЗАВОДДА ҲОСИЛ ҚИЛИНАДИ

Черноречеиск химия комбинатининг корунд цехида неча юзлаб ёрқин ўт ёниб туради, қўнғироқчалар жиринглаб туради. Бу ерда сунъий лаъл тош вужудга келтирилади. Дозаторнинг болғачаси зарб бергач, водород оқими ёқилувчи горелка оташига алюминий аччиқ тоши ва бошқа металларнинг оксидларидан қилинган бир чимдим упа тушади. Бу ерда болғанинг мана шу қўнғироқдек товуши орасида ҳар бир аппаратда биттадан қимматбаҳо тош кристаллари улғайиб боради.

Цехнинг ўзига хос «оркестри»га янги бир «овоз» қўшилди— «Корунд-1» агрегати ишга туширилди. Унда бирданига неча ўнлаб аппарат ишлайди. Блок бир йилда неча юзлаб килограмм синтетик тош ҳосил қилади. Блокни икки оператор бошқаради. Черноречеиск химиклари мамлакатда биринчи бўлиб сунъий муҳитда қимматбаҳо тош вужудга келтиришни ўрганиб олдилар. Улар ҳар куни соатсозлик ва асбобсозлик заводларига, заргарлик устахоналарига неча ўнлаб килограмм ранг-баранг корунд юбориб турибдилар. Икки марта давлат сифат белгисини олган тўққизил «Рубин-10» энг кўп ишлаб чиқарилаётган маҳсулотдир. Унинг туси табиий тошникидан фарқ қилмасада, кристаллнинг тиниқлиги ва пишиқлиги жиҳатидан табиий тошдан анча устун туради. Соатсозлар ҳам, асбобсозлар ҳам, заргарлар ҳам буни билишади.

Корхона маҳсулот ишлаб чиқаришни доимо кўпайтириб бормоқда. Беш йиллик охиригача цехда «Корунд» типидаги яна бир неча блок монтаж қилинади. Янги ускуна синтетик тош ишлаб чиқаришни кўпайтиришга имкон беради.

В. ИОПОВ,
ТАСС мухбири.
Дзержинск,
Горький области.

ЗИЛОЛ СУВ РЕЦЕПТИ

СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимига қарашли Кончилик ишлари институтининг олимлари жуда арзон йўл билан орзу қилинган обизилол олдилар. Сибирликлар яратган установкада бирон аралашма асорати ҳам бўлмаган ёки олимларнинг айтишича, оптик зичликка эга бўлган шундай сув ҳосил қилинади. Бунда электр энергия сарфи анъанавий дистилляция методи билан зилол сув ҳосил қилишдагига нисбатан минг марта камроқ сарфланади.

Зилол сув олиш «рецепти» электрокоагуляция принципидан фойдаланишга асосланган бўлиб, сувдан (руда саралаганда қилингани каби) фойдали элементлардан ташқари, ҳатто ҳамма энг нозик аралашмалар ҳам чиқариб ташланишига имкон беради. Установка содда тузилган. Уни ҳар қандай корхона ўз лабораториясида ясаб олиши мумкин. Яқинда Сибирь олимлари зилол сув олиш йўлини қозондаги кинофотоматериаллар фабрикаси мутахассисларига, Москва автомобиль заводи мутахассисларига, Грузия виночиларига, Новосибирск фармацевт химикларига юбордилар.

Д. ЗОЛОТОВ,
ТАСС мухбири,
Новосибирск.

СПОРТ

Катта ринг даврасн

Вильнюс шаҳрида бокс бўйича XXXIX СССР чемпионати бир ҳафта давом этди. Биринчи галда шуни айтиш керакки, навбатдаги чемпионат бокс мутахассислари учун келаси йил ёзида тарихда биринчи марта ўтказиладиган жаҳон биринчилиги ва 1976 йил Монреаль олимпиадаси олдидан қобилиятли спортчиларни танлашнинг дастлабки поғоналаридан биридир. Шунинг учун ҳам Литва ССР пойтахтида ўтказилган катта ринг даврасига 197 пешқадам спортчилар билан бирга Европа ва олимпия чемпионлари В. Енгибарян, Д. Поздняк, Европа чемпиони ва олимпия ўйинлари совриндорлари Р. Тамулис; В. Баранников, А. Шоцикас, Н. Королёв, Г. Шатков ва бошқа собиқ қобилиятли боксчилар, ҳозирда малакали, кўзга кўринган тренерлар йиғилишди.

Финал мусобақасида дастлаб рингга биринчи ўта енгил вазнда Е. Юдин ва С. Дурянлар чиқишди. Бундан аввал ўтган йилги ғолиб — В. Ивановни ютган С. Дурянинг қўли бу гал ҳам баланд келди. Иккинчи бўлиб спорт мастерлигига номзод краснодарлик В. Литвинов ва москвалик Б. Нодировлар даврага кўтарилишади. 20 ёшлик В. Литвинов шу куни СССР чемпионлиги билан бирга СССР спорт мастери нормасини ҳам бажарди. Навбатдаги 51 килограммгача бўлган вазнда олтин медаль учун курашиш халқаро спорт мастери, СССР халқлари V спартакиадасининг ғолиби Д. Тарасян ва спорт мастери В. Петковский (Киев)га насиб этган эди. Худди шу оғирликда республикамиз спорт шарафини оқлаш учун Жаксон хотираси мемориалининг совриндори Ф. Пак мусобақага борган эди. Бу спортчи яқинда пойтахтимизда ўтган СССР кубоги мусобақаларида ҳамма «жанг»ларда матонат ва маҳорат намуналарини кўрсатиб қатор ғалабаларга эришган эди. СССР биринчилиги учун курашда медалга бир қадам қолганда қоқилиб қолди. У чорак финалда тажрибали Д. Тарасян билан олишувда номдор рақибидан тап тортмай кескин ҳужумга ўтди. Арман боксчиси неча бор орқага чекинишга мажбур бўлди. Ўзбекистонлик боксчининг қўли баланд. Лекин шу пайт ногаҳон қаттиқ зарб. Нокаут. Судья Д. Тарасяннинг қўлини кўтарди.

Ф. Пак қобилиятли ва умидли ёш боксчилардан. СССР ёшлар терма командасининг аъзоси. СССР Кубоги мусобақаларининг финал куни СССР терма командасининг катта тренери Ю. Родоняк: «Тошкент турнири Феликс Пакнинг кашф этилиши» деб бежиз айтмаган эди. Яна тўрт ойдан сўнг 1974 йилнинг март ойида СССР биринчилиги учун XXXX чемпионат ўтказилади. Томошабин ва тренерларнинг неча бор олқишига сазовор бўлган, масофани жуда яхши билувчи, ўзини рингда машҳур боксчилардай эркин ҳис қила оладиган, юқори маҳорат эгаси Ф. Пак навбатдаги катта ринг даврасида ўзини кўрсата олади, деб ўйлаймиз.

Бундан бир ой муқаддам Ўзбекистон ёшлари терма командаси СССР кубогининг эгаси бўлганлигидан фойдаланиб Ю. Родоняк билан суҳбат қуриб, ўзбек боксчилари ҳақида фикр ва мулоҳазаларини сўраган эдик. У шундай деган эди:

— Республикангиз терма командаси бир неча йилдирки Бутуниттифоқ рингида биринчи бешликдан ўрин олиб келмоқда. Кейинги йилларда СССР терма командаси составига доимо камида 2-3 боксчингиз кирмоқда. Бу қувончли. Ўзбекистонда бир неча кун бўлганимдан фойдаланиб терма командангизнинг машқларини кузатдим. Бокс олий мактабининг иши тўғри йўлга қўйилган. Фақат бир маслаҳатим жамиятдаги машқлар билан чегараланмаслик даркор.

Вильнюсдаги чемпионат бу фикрни яна бир бор исбот этди. Бир неча боксчимиз тенг жангда ғалабани бой берди. Озгина дадиллик ва маҳорат бўлганда шоҳсупа томон етаклаган бўларди.

Яна ринг даврасига қайтамиз. Шу куни хизмат кўрсатган спорт мастери, олимпия чемпиони В. Соколов (ярим енгил вазн), В. Харченко (енгил вазн) ва ўтган йилги СССР чемпиони, бу йилги Европа биринчилигининг кумуш совриндори А. Камнев (биринчи ярим ўрта вазн) рақибларини яққол устунлик билан енгишди.

Иккинчи ярим ўрта вазнда ўтган йилги СССР чемпионатининг бронза медали эгаси фарғоналик боксчи В. Юдин билан В. Удовик ўртасидаги жанг тенг курашда ўтди. Судьяларнинг протоколида волгоградлик спортчи озгина фарқ билан ютгани қайд этилди.

Томошабинлар Европа чемпиони А. Климанов билан ўтган йилги СССР чемпиони Р. Рисқиев ўртасидаги олишувни мунтазирлик билан кутишмоқда эди. Бокс мутахассислари, тренерлар, мусобақанинг биринчи кунларидаёқ иккинчи ўрта вазнда асосий даъвогар деб шу икки боксчини кўрсатишган эди. Аммо икки марта СССР чемпиони, 1971 йил Европа биринчилигида олтин медални қўлга киритган Ю. Юоцавичус ҳам яхши формада эканлигини билдирди. Аммо ярим финалда Р. Рисқиев биринчи раунднинг 2 минут 43 секундидаёқ Ю. Юоцавичусни ютиб шов-шувга яна бир бор сабаб бўлди.

Икки номдор ва машҳур боксчи рингда спорт мухлислари кутганидек биринчи дамларданоқ «жанг»ни қизитиб юборишди. Иккала боксчи ҳам чаққон ҳаракатлари билан юқори маҳорат намунасини кўрсатишар экан зал дамбадам қарсакларга тўларди. Биринчи раундда ҳамшаҳаримизнинг, иккинчи раундда ждановлик боксчининг қўли бироз баланд келди. Энди учинчи раунд шоҳсупанинг энг юқоридаги жой кимникилигига «жавоб» бериши керак. Халқаро тоифадаги судья В. Коньков, Р. Рисқиевнинг қоши ёрилиб кетгани учун қонда бўйича ғолиблик А. Климановга берилишини билдирди.

Ярим оғир вазнда республикамиз спорт шарафи учун курашиб, қатор ғалабаларга эришган машҳур боксчимиз Н. Анфимов бетоб бўлиб қолиб, врачлар ярим финал даврасига чиқишига рухсат беришмади. Ўтган йилги олтин медаль эгаси Н. Анфимов бронза медали билан чегараланишга мажбур бўлди.

Ўз вазн тоифаларида А. Шипилов, О. Коротаев ва Е. Горстковлар ҳам СССР чемпиони деган шарафли номга эга бўлдилар.

Б. ПУЛАТОВ.

Шаҳримизда А. Хўжаев хотирасига бағишланган турнир давом этмоқда. СУРАТДА: тошкентлик мастерликка номзод В. Логинов ва одессалик халқаро мастер М. Подгаец учрашуви.

В. Белоплотов фотоси.

⊙ ФУТБОЛ

ВЕТЕРАНЛАР БЎШ КЕЛМАДИ

Куни кеча «Пахтакор» командасининг ветеранлари Самарқанд шаҳрида республика чемпиони ва Ўзбекистон кубогининг эгаси —маҳаллий «Строитель» командаси билан ўртоқлик учрашуви ўтказдилар. Шуни айтиш керакки, «Динамо» стадиони ана шу ўйинни томоша қилгани келган футбол мухлисларининг ҳаммасини сиғдира олмади.

Ўйин томошабинлар кутганидек жуда қизиқарли ўтди. «Пахтакор»нинг ветеранлари ҳали ҳам айрим ёшларга бўш келмасликларини кўрсатишди. Учрашувнинг биринчи ярми 2:0 ҳисобида уларнинг фойдасига тугади. Ҳисобни 38-минутда Г. Красницкий 25—30 метрлар чамасидан очди. Сўнгра А. Иноятов майдон эгалари дарвозасига иккинчи тўпни киритди.

Иккинчи таймда «Строитель» футболчилари активроқ ўйнаб ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлдилар. 72-минутда Милихов ва 77-минутда Назаров ветеранлар дарвозасига икки тўп киритишди.

Қизиқарли учрашув 2:2 ҳисобида дуранг натижа билан тугади.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28|XI да **Марварид изловчилар**, 29|XI да **Рус кишилари**, 30|XI да **Дон Жуан**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28|XI да **Абу Райҳон Беруний**, 29|XI да **Парвона**, 30|XI да **Парвоз**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 28|XI да **Ужарлар**, 29|XI да **Хотинимнинг эри**, 30|XI да **Қонли тўй**.

Кино

28 НОЯБРДА

Қум карьери генераллари — «ЎЗБЕКИСТОН» «ДРУЖБА», «МОСКВА», «ВОСТОК», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», (кечқурун), ҲАМЗА номли (17.00, 19.00, 20.45).

Привалов миллионлари (2 серия) —«ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «МИР» (кечқурун).

Кашмирдаги севги — НАВОИЙ номли (кечқурун).

Сайҳа — С. РАҲИМОВ номли (кечқурун).

Анупама — Ғ. ҒУЛОМ номли (кечқурун).

Эҳтиром ташрифи — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кечқурун).

Жавоҳир маликасига ҳужум — «КЎКЧА» (кечқурун).

Мушук излари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

29 НОЯБРДА

Қум карьери генераллари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «МОСВКА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), ҲАМЗА номли (17.00, 19.00, 20.45), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 16.00).

Бувисиз ўтган умр — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Привалов миллионлари (2 серия) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Ҳамроз (ўзбек тилида)—НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Сайҳа — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Анупама — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Эҳтиром ташрифи — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Жавоҳир маликасига ҳужум — ҲАМЗА номли (11.00, 13.00, 15.00), «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Манеж қироли — «СПУТНИК» (11.00, 12.00).

Мушук излари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ХЛАДОКОМБИНАТИ қуйидаги мутахассисликларга ўқитиш учун 18 ва ундан катта ёшдаги йигит ва қизларни

КУРСЛАРГА
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

компрессор цехига —совутиш қурилмалари машинистлари;

мороженое фабрикасига — фрезерчи, қуювчи, укладчицалар ва мороженое ўровчи қизлар.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 2 ОЙ.

Ўқувчиларга стипендия тўланади.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Автотранспорт министрлиги «ТАШТРАНСАГЕНТСТВО» хизмат кўрсатишнинг янги хилларини

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Агар 39-99-36 телефон номери бўйича сиз олдиндан хабар қилсангиз, самолётга билет сотиб олиб уйингизга элтиб берадилар.

77-11-16 ва 77-00-20 телефон номерлари бўйича шаҳарлараро қатнайдиган автобусларга билет заказ қилишингиз мумкин.

ҚУЛАЙ ХИЗМАТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

ТОШКЕНТ ЭЛЕКТРОМЕХАНИКА ТЕХНИКУМИ

8 ДЕКАБРЬ КЕЧ СОАТ 5 ДА

Техникум ташкил этилган кунга 30 йил тўлиши муносабати билан техникумни битириб чиққанларни

УЧРАШУВ КЕЧАСИГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИГА

Ўзбек ва рус тилларини биладиган олий маълумотли (журналистика ёки филология факультетларини тугатган) инспектор

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 2-қават, 133-135-хоналар.

Телевизор

28 НОЯБРЬ

Чоршанба

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.00 Кўрсатувлар программаси. **Узбек тилида:** 18.05 Ўқувчилар учун. «Қизил галстук» телевизион журнали. 18.40 **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида). 18.55 **Миллионлар ленинча университети.** 19.10 Тошкент Давлат консерваторияси студентларининг концерти. 19.40 **«Ахборот»** информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 20.00 Футбол бўйича УЕФА кубоги учун. 1/8 финал ўйинлари. **«Динамо»** (Тбилиси) — **«Тоттенхэм»** (Англия). Тбилисидан олиб кўрсатилади. 21.45 **«Вақт»** информацион программаси. **УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ҲИНДИСТОНДА БУЛИШИГА ДОИР. Тошкент кўрсатади.** 22.45 **Рангли телевидение. «Чашма».** Ашула ва рақс халқ ансамблларининг телевизион конкурси. «Баҳор» концерт залидан олиб кўрсатилади. (Такрорий кўрсатув).

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.00 «Инсон ва қонун». 18.30 Классик кураш бўйича СССР кубоги учун мусобақалар. Челябинскдан олиб кўрсатилади. (Ёзиб олинган). 19.30 **Рангли телевидение.** «Жаҳон халқлари ижоди». **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 20.00 «Фан» программаси. 20.30 **«Пахтачиликда техника тараққиёти»,** (рус тилида). 21.00 «Рақслар гулдастаси». Концерт 21.25 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп программа. 21.55 Ҳужжатли фильмлар экрани. 22.15 Ғижжакчилар квартетининг концерти. **Москва кўрсатади.** 22.45 Концерт залида. Озарбайжон ССР халқ артисти Муслим Магомаев куйлайди.

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

29 НОЯБРЬ

Пайшанба

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.15 Кўрсатувлар программаси. 12.20 Янгиликлар. 12.30 «Секундомер». Бадиий фильм. 14.00 Ўқувчилар учун. «Бир умр туғишгандек». Телевизион очерк. 14.30 **ИНФОРМАЦИОН ПРОГРАММА. УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ҲИНДИСТОНДА БУЛИШИГА ДОИР.** 15.00 **Рангли телевидение.** «Ҳиндистон лавҳалари». Телевизион ҳужжатли фильм. 15.20 «Антарктида». Географиядан ўқув кўрсатуви. 15.45 «Чуккоккала». Илмий-оммабоп фильм. 16.15 Концерт. 16.30 «Синф соатлари». Ўқитувчи ҳақида сўз. 17.00 Кўрсатувлар программаси. 17.05 Янгиликлар. **Тошкент кўрсатади.** 17.15 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 17.20 **Рангли телевидение.** «Бўри чўчқа боласини қандай қилиб ея олмади». Болалар учун мультфильм. 17.30 «Старшеклассник». программаси. **Москва кўрсатади.** 18.00 **Миллионлар ленинча университети. Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 18.30 «Созанда ва мураббий». Аҳмад Одилов. 19.15 **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида). 19.30 Шеърият мухлисларига. 19.40 **«Ахборот»** информацион программаси. 20.00 **Дўстлик экрани». Қозоғистон, Тожикистон ва Узбекистон телевидение студияларининг биргалика тайёрлаган кўрсатуви. Москва кўрсатади.** 21.00 **«Вақт»** информацион программаси. **УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ҲИНДИСТОНДА БУЛИШИГА ДОИР**

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 11.30 Жамиятшунослик фанидан ўқув кўрсатуви. **«Империализм—озодлик, тинчлик ва демократия йўлидаги катта тўсиқдир».** 12.00 V Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивалида қатнашган фильмлар. «Садоқат». Телевизион ҳужжатли фильм. 12.30 Жамиятшунослик фанидан ўқув кўрсатуви. **«Империализм—озодлик, тинчлик ва демократия йўлидаги катта тўсиқдир»** (ўзбек тилида). **Мосива кўрсатади.** 17.15 Ўқувчилар учун. «Композиторлар—болаларга». Композитор Г. Гладков билан учрашув. **Тошкент кўрсатади. Рус тилида:** 18.00 «Звёздочка». кинокўрсатуви. **Москва кўрсатади.** 18.30 Футбол бўйича УЕФА кубоги учун. 1/8 финал ўйинлари. **«Динамо»** (Тбилиси) — **«Тоттенхэм»** (Англия). 2-тайм. Тбилисидан олиб кўрсатилади. (Ёзиб олинган). 19.15 **Рангли телевидение.** Рус халқ қўшиқларидан концерт. 20.00 **«Рам ва Шам».** Бадиий фильмнинг 1-серияси. **Тошкент кўрсатади.** 21.00 «Инсон ва қонун» (рус тилида). 21.30 **Рангли телевидение.** V Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивалида қатнашган фильмлар. «Доғистон тароналари». Фильм-концерт.

Учинчи программа. 18.00 дан Тошкент кўрсатади.

Тошкент оқшоми 4 бет.
28 НОЯБРЬ, 1973 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ.
ИНДЕКС 64579. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р—03864. Нашр В—2352.
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33.02.49 дан 33.02.58 гача, Эълонлар бўлими—33.81.42.